

คู่มือจัดทำบัญชี

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

**คู่มือการจัดทำบัญชี
กลุ่มกิจกรรมเสี่ยงภัย**

ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ชีวิตนี้พลีพร้อมน้อมใจภักดิ์

หน้าใสใสด้วยวัยเยาว์เหล่าหนูน้อย

ฝ่าสายลมจอตลอดตรมรรคา

เปลี่ยนผู้ด้อยเป็นผู้ได้ในหลายมิติ

ต่างร่วมด้วยช่วยพัฒนา “คน”

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ฝึกบัญชี รับ-จ่ายให้นักเรียน

เด็กได้เรียนได้รู้ค่าความเป็นคน

รู้ทั้งหลักโภชนาอนามัย

ลึกกว่าปีที่ได้ถวายงาน

องค์สยามบรมราชกุมารี

ขอถวายปฏิญาณต่อผ่านฟ้า

ชีวิตนี้พลีพร้อมน้อมใจภักดิ์

ตั้งแถวคอย “แมงปอเงิน” เห็นเวหา

ทรงนำพาความเอมอิ่มปริมกมล

พระราชดำริผ่านหน่วยงานประสานผล

สร้างอาชีพคลายขัดสนได้เล่าเรียน

ร่วมสอนร่วมสร้างทางชีวิตเขียน

รู้ออมแรงเพียรสร้างวินัย

เสมือนได้ตัวตนที่เกิดใหม่

รู้วิจัยวิเคราะห์ฐานการบัญชี

ใต้บุญญาธิการพระทรงศรี

ก่อกุศลแก่ชีวิมีค่านัก

ปวงเทพไท่เทวาจงประจักษ์

จะจงรักภักดีชั่ววันรันดร์

นางศิริณี แขวงโสภา

ประพันธ์ถวายในนามกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

คำนำ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีคุณูปการหาที่สุดมิได้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน ประชาชน ในถิ่นทุรกันดาร และผู้ด้อยโอกาสทั้งหลาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน กว่าสามทศวรรษแล้ว ในการพัฒนาทรงยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based) เน้นการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Approach) ให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา และยังประโยชน์สุขแก่ประชากรกลุ่มเป้าหมายอย่างสมดุล ทั้งมิติด้านอาหาร โภชนาการและสุขภาพอนามัย การศึกษา การงานอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทรงใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ด้วยการบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาชน ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนา เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมุ่งความสุขของบุคคล ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติอย่างยาวนาน เป็นที่ประจักษ์ชัดในพระปรีชาสามารถ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก เยาวชน ประชาชนในถิ่นทุรกันดาร และผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้นให้ดีขึ้น สามารถยืนหยัดด้วยลำแข้งของตนเองได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ไม่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้น พระมหากรุณาธิคุณและพระอัจฉริยภาพในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ยังแผ่ไพศาลไปยัง เด็กเยาวชน ประชาชนในต่างประเทศ อีกหลายประเทศด้วย

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่ได้เข้าร่วมปฏิบัติสนองงานตามพระราชดำริ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2540 ภายใต้โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ในมิติด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพอนามัย ด้วยโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และโครงการส่งเสริมสหกรณ์ ในมิติด้านการงานอาชีพ ตามพระราชดำริที่ทรงให้ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้สามารถจัดการเรียน การสอนการทำบัญชีสหกรณ์ บัญชีฟาร์ม บัญชีรับ - จ่ายส่วนตัวของนักเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครัวเรือนในชุมชนได้เรียนรู้การทำบัญชี ให้ทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีประกอบกิจการงานอาชีพ ของตนเองได้ ด้วยการเรียนรู้จากบุตรหลาน และจากโรงเรียนในชุมชน เพื่อให้เยาวชน และประชาชน ในถิ่นทุรกันดาร เห็นความสำคัญของการทำบัญชี สามารถทำบัญชีได้ ใช้บัญชีเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนา อุปนิสัยของเยาวชน และประชาชน ให้รู้จักค่าของเงิน ใช้เงินอย่างคุ้มค่า ให้รู้จักการออม มีความซื่อสัตย์ มีวินัยทางการเงิน มีความละเอียดถี่ถ้วน มีความเพียรพยายาม และรู้จักวิเคราะห์ตนเองด้านการเงิน การบัญชี ที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นการพัฒนาสู่ความพอเพียง สู่อนาคตที่เจริญ อย่างยั่งยืน

ซึ่งในปี พ.ศ.2556 ได้ริเริ่มจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา : พัฒนาการบัญชีเด็กและเยาวชน สร้างโรงเรียนต้นแบบ โดยการร่วมมือกับโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดพัฒนาให้ครูสอนการทำบัญชี ทั้งบัญชีกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และบัญชีกิจกรรมผลิตทางการเกษตร เพื่ออาหารกลางวันได้ทุกสาระการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และวิธีการเรียน การสอนการทำบัญชีในโรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งร่วมกันพัฒนาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ด้านการเรียนการสอนการทำบัญชี และมีความพร้อมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ด้านการบัญชี เพื่อถ่ายทอดความรู้ทางด้านบัญชีให้ประชาชน และชุมชนในพื้นที่ พัฒนาโรงเรียน ให้เป็นต้นแบบการทำบัญชี และขยายผลจากโรงเรียนสู่ชุมชนในพื้นที่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ.2558

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา : พัฒนาการบัญชีเด็กและเยาวชน สร้างโรงเรียนต้นแบบ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงได้มีการปรับปรุงคู่มือการจัดทำบัญชี ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ กิจกรรมเลี้ยงไก่เนื้อ กิจกรรม เลี้ยงปลา กิจกรรมเพาะเห็ด และกิจกรรมปลูกพืชผักและไม้ผล เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นคู่มือในการสอน แนะนำการจัดทำบัญชีด้านการงานอาชีพให้นักเรียนที่รับผิดชอบการงานในแต่ละกลุ่มกิจกรรม และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการจัดทำบัญชีชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู และผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้นักเรียนฝึกการทำบัญชี ฝึกนิสัย การออมเงิน ครอบครัwmั่นคง และชุมชนเข้มแข็ง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กันยายน 2556

บทที่ 1

• ความเป็นมา.....	1
• วัตถุประสงค์.....	3
• การบริหารจัดการ.....	3
■ โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่.....	4
■ หน้าที่ของครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการ.....	5
- หน้าที่ครูที่ปรึกษา.....	5
- หน้าที่คณะกรรมการ.....	5
- หน้าที่ประธาน.....	6
- หน้าที่เหรียญกษาปณ์.....	6
- หน้าที่เลขานุการ.....	6
- หน้าที่กรรมการ.....	7
• การกำหนดกฎกติกาของกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่.....	7

บทที่ 2

• การบันทึกข้อมูล.....	9
■ หลักฐานการรับเงิน.....	9
- ใบเสร็จรับเงิน.....	9
- ใบขายสดประจำวัน.....	9
■ หลักฐานการจ่ายเงิน.....	13
- ใบเบิกเงิน.....	13
- หลักฐานของผู้ขาย.....	14
■ สมุดบัญชี.....	15
- สมุดบัญชีรับ - จ่าย.....	15
■ รายงาน.....	19
- รายงานประจำเดือน.....	19
- รายงานประจำรุ่น.....	21
* รายงานรับ - จ่าย ประจำรุ่น.....	21
* รายงานกำไรขาดทุน.....	23

* รายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ.....	24
● การบันทึกข้อมูล.....	26
■ การบันทึกบัญชีประจำวัน.....	26
■ ผังแสดงการบันทึกบัญชีรายการรับ – จ่ายเงินประจำวัน.....	26
- การเตรียมโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่.....	28
* การรับเงินบริจาคสร้างโรงเรือน.....	28
* การนำเงินฝากธนาคาร.....	31
* การถอนเงินฝากธนาคาร.....	34
* การเบิกเงินจ่ายค่าวัสดุและปลูกสร้างโรงเรือน.....	31
- การรับปัจจัยการผลิต.....	40
* การรับเงินบริจาคไก่ไข่และอาหารไก่.....	40
* การซื้อไก่ไข่และอาหารไก่.....	41
- การจัดการเลี้ยงไก่ไข่.....	44
* การให้อาหารไก่ไข่.....	44
- การเก็บผลผลิตไข่ไก่.....	45
- การขายผลผลิตไข่ไก่.....	46
- การขายไก่.....	49
- กรณีไก่ตาย.....	52
- ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร.....	52

บทที่ 3

● การปิดบัญชี.....	55
■ การปิดบัญชีประจำวัน.....	56
■ การปิดบัญชีประจำเดือน.....	58
■ การปิดบัญชีประจำรุ่น.....	61
● แนวทางการจัดสรรกำไรของกลุ่ม.....	71

บทที่ 1

- ความเป็นมา
- วัตถุประสงค์
- การบริหารจัดการ

บทที่ 1 ความเป็นมา/วัตถุประสงค์/การบริหารจัดการ

ความเป็นมา

กิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ ฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริมให้เด็กนักเรียน ครูและคนในชุมชนร่วมกันผลิตอาหาร โดยมุ่งเน้นให้มีการผลิตใน 4 หมวด คือ เนื้อสัตว์ (เช่น ปลา ไข่ ไก่ เป็ด เป็นต้น) ถั่วเมล็ดแห้ง ผัก และผลไม้ เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาประกอบอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียนรับประทาน และเป็นการฝึกให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทั้งในด้านการผลิตการเกษตรแผนใหม่ การทำงานร่วมกันตามหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ การบริหารจัดการกิจกรรม และการบันทึกบัญชี เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ต่อไปในอนาคต

เนื่องจากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนเงินค่าอาหารกลางวันเด็กนักเรียน 10 บาท/คน/มื้อ การนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนใหญ่ จึงทำในรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรแต่ละหมวดที่ผลิตได้ ให้กับกิจกรรมอาหารกลางวันและนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตมาเป็นเงินทุนหมุนเวียน สำหรับนำไปใช้ผลิตทางการเกษตรในรุ่นต่อไป

กลุ่มกิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ ฯ เป็นกลุ่มกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรหนึ่งที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายที่จะนำผลผลิตมาประกอบอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการ เด็กนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการเลี้ยงปลาที่ถูกต้องตามวิชาการ การบริหารจัดการ และการบันทึกบัญชี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานบทความที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนร่วมมือกันทำงานตามหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ การบริหารจัดการ และการบันทึกบัญชี ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ ฯ เพื่อลงพิมพ์ในหนังสือ “40 ปี ร.ร. ตชด.” เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2539 ซึ่งนับเป็นพระราชดำริที่มีคุณค่าและสำคัญยิ่ง ในการที่จะน้อมนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริ ฯ ดังนี้

“...เรื่องสหกรณ์โรงเรียน (เริ่ม พ.ศ. 2534) ก็เป็นงานหนึ่งที่ข้าพเจ้าพยายามจัดให้มีขึ้นทุกแห่ง เมื่อเริ่มโครงการข้าพเจ้ากำชับไว้ว่า ผลผลิตที่เกิดจากงานเกษตรห้ามขายเด็ดขาด ต้องให้นักเรียน รับประทานเพื่อบำรุงร่างกายซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของโครงการ...”

“...ต่อมาเมื่อโครงการประสบความสำเร็จพอสมควรแล้ว ก็ยอมให้ขายได้ส่วนหนึ่ง เพื่อใช้เป็น ทุนหมุนเวียนให้โครงการบางส่วนเลี้ยงตัวเองได้...เมื่อมีการซื้อขายก็ต้องเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ ข้าพเจ้ามีความเห็นระบบที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งโรงเรียน ดชด. มากที่สุด คือระบบสหกรณ์ เพราะแต่ละคนมีเงินน้อยเมื่อรวมกันจึงพอเป็นทุนธุรกิจใด ๆ ได้... จึงสนับสนุน ให้มีการปฏิบัติจริงในโรงเรียน...”

“...ส่วนใหญ่จัดเป็นสหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์ออมทรัพย์ มีร้านค้าขายของใช้ที่จำเป็น ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าซื้อของมาใช้ในโรงเรียน ก็ให้ซื้อผ่านสหกรณ์ก็จะได้เป็นราคาขายส่งในการที่จะขาย สินค้าต่าง ๆ แม้จะขายของจากแปลงเกษตรเข้าโรงครัวก็ให้ผ่านสหกรณ์...”

“...การฝึกหัดเด็กนักเรียนในสหกรณ์ ทำให้เด็กได้ฝึกทักษะหลายอย่าง คือ หัดมาประชุมกัน ให้เหตุผลโต้เถียงกัน อันเป็นการฝึกหัดการอยู่ในสังคมประชาธิปไตย...”

“...เมื่อประชุมกันก็ให้มีการจดบันทึกการประชุม เป็นการฝึกหัดเขียนหนังสือ ฝึกหัดขาย เมื่อขายต้องรู้จักการทำบัญชี ซึ่งเป็นอีกวิชาหนึ่งในหลักสูตรคณิตศาสตร์...”

“...เรื่องบัญชีนี้ข้าพเจ้าเห็นว่ามีความสำคัญมาก เพราะช่วยฝึกความละเอียด ถี่ถ้วน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น เขียนผิดแล้วจะลบไม่ได้ ต้องขีดฆ่า แล้วเซ็นชื่อกำกับ...”

“...การที่ข้าพเจ้าให้เด็กมารายงานการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อฝึกให้มีความกล้า ในการพูด...ฝึกการอ่าน...”

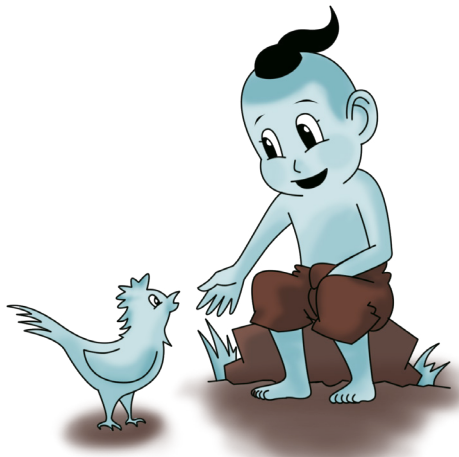

วัตถุประสงค์

การจัดกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลิตไข่ไก่จำหน่ายให้กิจกรรมอาหารกลางวัน สำหรับนำไปประกอบอาหารให้เด็กรับประทานเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดูพโภชนาการ ในราคาที่ย่อมเยา (ไม่ต่ำกว่าต้นทุน) ได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
2. นำเงินที่ได้จากการผลิตมาเป็นเงินทุนหมุนเวียน เพื่อดำเนินกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง
3. เด็กมีทักษะและความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่ที่ต้องรวมถึงการปฏิบัติตนตามระบบสุขาภิบาลการเลี้ยงสัตว์ปีกได้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปใช้กับการดำรงชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพได้ต่อไปในอนาคต
4. เด็กนักเรียนมีความรู้และทักษะเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ และการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการ

1. ครูใหญ่มอบหมายให้มีครูที่ปรึกษาประจำกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่เพื่อเป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างใกล้ชิด
2. ครูที่ปรึกษาจะประกาศรับสมัครนักเรียนที่มีความสนใจในการเลี้ยงไก่ไข่เป็นคณะกรรมการกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้หลักและวิธีการสหกรณ์มาบริหารจัดการ ดำเนินการในลักษณะของการรวมกลุ่ม มุ่งเน้นที่จะให้นักเรียนร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมกันปฏิบัติ รู้จักการเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกัน

3. มีการแบ่งหน้าที่ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติทั้งในด้านการเลี้ยว การจำหน่าย และการบันทึกบัญชี
4. นำเงินที่ได้จากการจำหน่ายไข่ มูลไก่ ไก่ปลดระวางมาจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนในการเลี้ยวในรุ่นต่อไป
5. จำหน่ายผลผลิตให้กิจกรรมอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นอันดับแรก ถ้าผลผลิตมีมากเกินไปเกินความต้องการให้จำหน่ายให้กับคนในชุมชนในราคาย่อมเยา
6. เมื่อเสร็จสิ้นการเลี้ยวไก่ไข่ในแต่ละรุ่น ครูที่ปรึกษาจะประกาศรับสมัครคณะกรรมการชุดใหม่เพื่อบริหารจัดการการเลี้ยวไก่ไข่ในรุ่นต่อไปทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะในการเลี้ยวไก่ไข่อย่างทั่วถึง

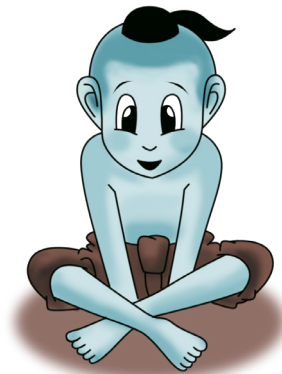
โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มกิจกรรมเลี้ยวไก่ไข่

ครูที่ปรึกษามีหน้าที่

1. ชี้แจงการทำงานร่วมกันตามหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์
2. แบ่งหน้าที่ในการทำงาน
3. ชี้แจงคณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่
 - 3.1 ขั้นตอนการดูแลเลี้ยงไก่ไข่
 - 3.2 กำหนดตารางการทำงานประจำวัน
 - 3.3 การเก็บผลผลิต
 - 3.4 การขายผลผลิต
 - 3.5 กรณีไก่ตายทำอย่างไร
 - 3.6 ระบบสุขภาพที่ดีในการเลี้ยงไก่ไข่
4. ชี้แจงเรื่องการให้ค่าตอบแทนการเลี้ยงไก่ไข่แก่กรรมการ
5. ชี้แจงเรื่องการรับ-จ่ายเงินกองทุนกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
6. ให้คำแนะนำการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีแก่คณะกรรมการ
7. ให้คำแนะนำเรื่องการประชุมคณะกรรมการ ประจำเดือน

คณะกรรมการมีหน้าที่

1. ประชุมประจำเดือน
2. กำหนดผู้รับผิดชอบการดูแลทำงานเลี้ยงไก่ไข่แต่ละวัน
3. พิจารณารายรับ - จ่าย ประจำเดือน
4. พิจารณาการซื้อปัจจัยการผลิต ได้แก่ ไก่ไข่ อาหารไก่
5. กำหนดผู้รับผิดชอบจดบันทึกข้อมูลบัญชี
6. พิจารณาปัญหาที่พบในการเลี้ยงไก่ไข่ประจำเดือน

ประธานมีหน้าที่

1. เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการกลุ่ม
2. ตรวจการบันทึกข้อมูลในสมุดบัญชีรับ - จ่าย
3. ชี้แจงรายรับ - จ่าย ประจำเดือนแก่ที่ประชุมคณะกรรมการทราบ
4. สรุปปัญหาที่พบจากการเลี้ยงไก่ไข่ แจ้งที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณา
5. ประสานกับครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อแจ้งกรรมการผู้รับผิดชอบทราบ
6. อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการมอบหมาย

เหรียญกมีหน้าที่

1. รับมอบเงินค่าขายไข่ไก่ , ขายไก่
2. ส่งเงินรายได้จากการขายไข่ไก่ ขายไก่ ทุกสิ้นวันให้ครูที่ปรึกษาเก็บรักษา
3. จ่ายเงินค่าใช้จ่ายจำนวนเงินน้อยๆ ซึ่งคณะกรรมการลงมติให้เหรียญกจ่ายเงินได้
4. ทำหน้าที่กรรมการที่ได้รับมอบหมาย
5. อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการมอบหมาย

เลขานุการมีหน้าที่

1. แจ้งกำหนดวันประชุมประจำเดือนแก่กรรมการทุกคน
2. จัดบันทึกรายงานการประชุมประจำเดือน
3. อ่านบันทึกรายงานการประชุมประจำเดือนให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับรอง
4. บันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย เป็นประจำทุกวันที่มีรายรับการรับ - จ่ายเงิน
5. จัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำเดือน
6. จัดทำรายงานกำไรขาดทุน และรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ
7. ทำหน้าที่กรรมการตามที่ได้รับมอบหมาย
8. อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการมอบหมาย

กรรมการมีหน้าที่

1. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการประจำเดือน
2. ดูและเลี้ยงไก่ไข่ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการกำหนด
3. ทำหน้าที่คัดไก่ไข่ขาย และจดบันทึกเอกสารแสดงการขายไก่ไข่ด้วย
4. จดบันทึกแบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่
5. กรณีมีไก่ไข่ตายให้จดบันทึกในแบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่

การกำหนดกฎกติกาของกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

เพื่อให้กรรมการทุกคนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้อง ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูที่ปรึกษาควรร่วมกับคณะกรรมการกำหนดกติกาที่สำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ ไว้ดังนี้

1. กติกาเกี่ยวกับการรับ - จ่ายและเก็บรักษาเงิน

กำหนดว่า

- ผู้มีหน้าที่รับเงิน จ่ายเงินประจำวัน ได้แก่ ผู้ใด
- กำหนดให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้เก็บรักษาเงินสด
- กำหนดจำนวนเงินสดที่เก็บรักษาประจำวันจำนวนเงินที่เกินกว่าที่ให้เก็บรักษาต้องนำฝากธนาคารทันที

2. กติกาเกี่ยวกับการขายผลผลิต

กำหนดว่า

- กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่จะต้องขายผลผลิตให้กับกิจกรรมอาหารกลางวันจนพอเพียงแล้ว หากมีเหลือจึงสามารถนำไปขายแก่บุคคลภายนอกได้
- การขายไข่ไก่ควรขายเป็นเงินสด ยกเว้นกรณีจำเป็นต้องขายเป็นเงินเชื่อให้กิจกรรมอาหารกลางวัน

3. กติกาเกี่ยวกับการจ่ายผลตอบแทนแก่คณะกรรมการนักเรียน

เป็นการกำหนดการจ่ายผลตอบแทนแก่กรรมการ ได้แก่

- ให้นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการทุกคนได้รับผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่ไข่บ้าง เช่น พิจารณาให้นำผลผลิตบางส่วนกลับไปกินที่บ้าน เป็นต้น

4. กติกาเกี่ยวกับการดูแลการเลี้ยงไก่ไข่

กำหนดว่า

- ผู้มีหน้าที่ดูแลการเลี้ยงไก่ไข่ในแต่ละวัน เช่น การให้อาหาร ให้น้ำไก่
- ผู้มีหน้าที่เก็บไข่ไก่ คัดไข่ไก่
- ผู้มีหน้าที่ทำความสะอาดเล้าไก่ และอุปกรณ์การเลี้ยง

5. กติกาเกี่ยวกับการจัดบันทึกข้อมูลทางบัญชี

กำหนดว่า

- ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำหลักฐานการขายไข่ไก่
- ผู้มีหน้าที่จัดบันทึกข้อมูลกลุ่มกิจกรรมไข่ไก่
- ผู้มีหน้าที่บันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย

6. กติกาเกี่ยวกับจัดสรรผลกำไร

กำหนดว่า

- การจัดสรรกำไรจะจัดสรรเป็นผลตอบแทนแก่กรรมการหรือไม่
- จัดสรรเงินกำไรที่เหลือหลังจากจัดสรรให้กรรมการแล้วถือเป็นเงินกองทุนกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

บทที่ 2

- การบันทึกบัญชี

บทที่ 2 การบันทึกบัญชี

การบันทึกบัญชี เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำเริ่มตั้งแต่การรวบรวมหลักฐานหรือจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการรับเงิน - จ่ายเงิน นำไปบันทึกลงในสมุดบัญชี เพื่อรู้ว่ากลุ่มมีรายได้ มีค่าใช้จ่าย และมีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินกิจกรรมเป็นจำนวนเงินเท่าใด รวมทั้งสามารถรู้ได้ว่า กลุ่มกิจกรรมมีเงินทุนที่เกิดจากผลกำไรเก็บสะสมไว้เพียงพอสำหรับใช้หมุนเวียนในการเลี้ยงไก่ไข่อุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

หลักฐานการรับเงิน มี 2 แบบ คือ

1. ใบเสร็จรับเงิน

ใช้สำหรับเป็นหลักฐานการรับเงินสดจากการขายไข่ไก่ ขายไก่ ขายมูลไก่ กรณีผู้ซื้อต้องการหลักฐาน หากผู้ซื้อไม่ต้องการเอกสารแสดงการรับเงิน ให้ใช้ใบขายสดประจำวันเป็นเอกสารแสดงการขายเงินสดแทน

วันที่....เดือน....พ.ศ....	เขียนวัน เดือน ปี ที่เกิดรายการ
รับจาก.....	เขียนชื่อผู้นำเงินมาให้
เลขที่สมาชิก.....	ระบุเลขที่สมาชิก
ลำดับที่	เขียนหมายเลขของรายการรับเงิน กรณีมีมากกว่า 1 รายการ
รายการ	เขียนอธิบายรายการรับเงินว่าหมายถึงรายการอะไร
จำนวนหน่วย	เขียนจำนวนหน่วยสินค้าที่ขาย เช่น 30 ฟอง เป็นต้น
ราคาต่อหน่วย	เขียนราคาขายต่อหน่วยของสินค้าแต่ละรายการ
จำนวนเงิน (บาท)	ระบุจำนวนเงินที่ได้รับ
(.....) รวมเงิน	เขียนจำนวนเงินรวมเป็นตัวอักษร
.....	ลงลายมือชื่อผู้รับเงินที่ได้มอบหมายจากคณะกรรมการตามกติกากลุ่มกำหนดเช่น
	กรรมการ - กรณีรับเงินค่าขายไข่ไก่ให้กิจกรรม
	อาหารกลางวัน หรือ
	ครูที่ปรึกษา - กรณีรับเงินบริจาค
(.....)	เขียนชื่อ นามสกุลของผู้รับเงินด้วยตัวบรรจง ตามกติกากลุ่มกำหนด
ผู้รับเงิน	ว่าใครบ้างมีหน้าที่เป็นผู้รับเงิน เช่น อาจเป็นกรรมการขายไข่ไก่ หรือเหรัญญิก รับชำระหนี้ จากลูกหนี้ขายไข่ไก่ หรือครูที่ปรึกษารับเงินบริจาค เป็นต้น

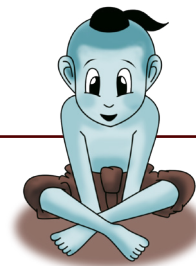
.....
 (.....)
 ผู้รับเงิน (เหรียญกษาปณ์)

ให้เหรียญกษาปณ์ลงลายมือชื่อเป็นผู้รับเงินและตรวจนับเงินสด
 ที่ได้รับจากกรรมการขายสินค้า พร้อมทั้งเขียนชื่อ นามสกุล
 ตัวบรรจงไว้ด้วย

- กรณีเหรียญกษาปณ์ไม่มาปฏิบัติงานให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็น
 ผู้ลงลายมือชื่อ

.....
 (.....)
 ผู้ส่งเงิน (กรรมการขายสินค้า)

ให้กรรมการขายสินค้าลงลายมือชื่อเป็นผู้ส่งเงินค่าขายสินค้า

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
 โรงเรียน.....
 ใบขายสดประจำวัน
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขที่ สมาชิก	รายการ	จำนวน หน่วย	จำนวนเงิน บาท	เลขที่ สมาชิก	รายการ	จำนวน หน่วย	จำนวนเงิน บาท
						รวมเงิน	

.....
 (.....)
 ผู้รับเงิน (เหรียญกษาปณ์)

.....
 (.....)
 ผู้ส่งเงิน (กรรมการขายสินค้า)

นอกจากหลักฐานการรับเงินสดแล้ว หากกลุ่มกิจกรรมขายไข่ไก่เป็นเงินเชื่อจะต้องจัดทำหลักฐานการขายเชื่อ เพื่อเป็นหลักฐานการเรียกเก็บเงินต่อไป ดังนี้

ชื่อผู้ซื้อ.....	เขียนชื่อผู้ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
วัน เดือน ปี	เขียน วัน เดือน ปี ให้เกิดรายการขายเชื่อ
รายการ	เขียนชื่อรายการไข่ไก่ที่ขายเป็นเงินเชื่อ
จำนวนหน่วย	เขียนจำนวนหน่วยของไข่ไก่ที่ขายเชื่อ
ราคาขายหน่วยละ (บาท)	เขียนราคาหน่วยละของไข่ไก่
จำนวนเงิน (บาท)	เขียนจำนวนเงินของไข่ไก่ที่ขายได้จากจำนวนหน่วยคูณด้วย ราคาหน่วยละ
ลายมือชื่อผู้รับสินค้า	ให้ผู้รับไข่ไก่อลงชื่อเป็นหลักฐาน
การชำระเงินเลขที่เอกสาร	เขียนเลขที่ใบเสร็จรับเงินที่รับชำระหนี้ค่าสินค้า
การชำระเงินจำนวนเงิน	เขียนจำนวนเงินที่ได้รับชำระหนี้
คงเหลือ (บาท)	คำนวณยอดคงเหลือได้จากช่องจำนวนเงินหักด้วยช่องชำระเงิน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่								
โรงเรียน.....								
ใบขายเชื่อ								
ชื่อผู้ซื้อ.....								
วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวน หน่วย	ราคาขาย หน่วยละ บาท	จำนวนเงิน (บาท)	ลายมือชื่อ ผู้รับสินค้า	การชำระเงิน		คงเหลือ (บาท)
						เลขที่ เอกสาร	จำนวน เงิน	

หลักฐานการจ่ายเงิน มี 2 แบบ คือ

1. ใบเบิกเงิน

ใช้เป็นหลักฐานสำหรับบันทึกรายการจ่ายเงินที่ไม่มีหลักฐานการแสดงการจ่ายเงิน โดยเขียนรายการค่าใช้จ่ายที่ขอเบิกเงินว่าเป็นค่าใช้จ่ายอะไร เช่น ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	เขียนวัน เดือน ปี ที่เกิดรายการ
จ่ายให้แก่.....	เขียนระบุชื่อผู้รับเงินจากกลุ่ม
เลขที่สมาชิก.....	ระบุเลขที่สมาชิก
ลำดับที่	เขียนหมายเลขกำกับรายการจ่ายเงิน ที่มีมากกว่า 1 รายการ
รายการ	เขียนลักษณะรายการจ่ายเงินว่าเป็นรายการอะไร
จำนวนเงิน (บาท)	เขียนระบุจำนวนเงินที่จ่าย
(.....) รวมเงิน	เขียนจำนวนเงินรวมเป็นตัวอักษร
.....	ลงลายมือชื่อผู้ได้รับเงินจากกลุ่ม พร้อมทั้ง
(.....)	เขียนชื่อ นามสกุล ของผู้รับเงินด้วยตัวบรรจงกำกับไว้ด้วย
ผู้รับเงิน	
.....	ลงลายมือชื่อผู้จ่ายเงิน เช่น ครูที่ปรึกษา เป็นผู้จ่ายเงิน พร้อมทั้ง
(.....)	เขียนชื่อ นามสกุล ของผู้จ่ายเงินด้วยตัวบรรจงกำกับ
ผู้จ่ายเงิน	

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

ใบเบิกเงิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขที่สมาชิก.....

จ่ายให้แก่.....

ตามรายการดังนี้

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	
	(.....) รวมเงิน		

.....

(.....)

ผู้รับเงิน

.....

(.....)

ผู้จ่ายเงิน

2. หลักฐานของผู้ขาย

เป็นเอกสารแสดงการจ่ายเงินที่ได้รับจากภายนอก เช่น ใบเสร็จรับเงินจากผู้ขาย เป็นต้น

ข้อสังเกต

หากเอกสารแบบฟอร์มที่ใช้ประกอบการบันทึกบัญชีประจำวันหมดและอยู่ระหว่างการขอเบิกแบบฟอร์ม กลุ่มสามารถจัดทำแบบฟอร์มใช้แทนได้ โดยอาจใช้สมุดตีแบบฟอร์มขึ้น เพื่อเป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีรับ - จ่าย ทั้งนี้ เพื่อให้การบันทึกบัญชีเป็นปัจจุบัน ทุกวันอย่างสม่ำเสมอ

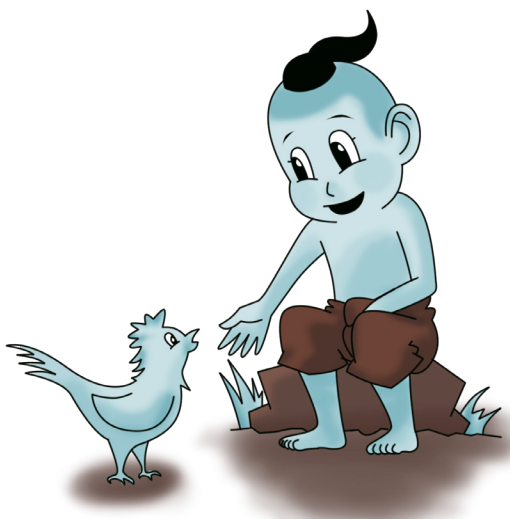
สำหรับบันทึกบัญชี มี 1 เล่ม คือ

สมุดบัญชีรับ – จ่าย

ใช้สำหรับบันทึกรายการรับเงินสด รายการจ่ายเงินสด รวมทั้งกรณีมีการขายเป็นเงินเชื่อด้วย โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

ก. ด้านรับ แบ่งช่องรายการออกเป็น

- ขาย (ระบุประเภทผลผลิต) บุคคลอื่น หมายถึงขายให้บุคคลอื่น ๆ ที่มีใช้กิจกรรมสหกรณ์หรือกิจกรรมอาหารกลางวัน โดยระบุจำนวนหน่วยสินค้าและจำนวนเงิน
- ขาย (ระบุประเภทผลผลิต) อาหารกลางวัน โดยระบุจำนวนหน่วยสินค้า และจำนวนเงิน
- ขาย (ระบุประเภทผลผลิต) กิจกรรมสหกรณ์ โดยระบุจำนวนหน่วยสินค้าและจำนวนเงิน
- ถอนเงินฝากธนาคาร เป็นการบันทึกถอนเงินจากธนาคาร
- ช่องว่างไม่ระบุชื่อ ให้ระบุชื่อบัญชีที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ เป็นประจำสม่ำเสมอ
- อื่น ๆ ประกอบด้วย
 - ช่องรายการ ให้เขียนอธิบายรายการว่าเป็นรายการรับเงินอะไร เช่น รับเงินบริจาค
 - ช่องจำนวนเงิน ให้เขียนจำนวนเงิน
- รวมรับ หมายถึง รวมยอดรายการรับเงินของทุกช่องรายการใส่จำนวนเงินรวมรับ

ข. ด้านจ่าย แบ่งช่องรายการออกเป็น

- นำเงินฝากธนาคาร หมายถึง นำเงินฝากธนาคาร
- ค่า..... หมายถึง รายการค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอ
- อื่น ๆ ประกอบด้วย
 - ช่องรายการ ให้เขียนอธิบายรายการว่าเป็นรายการจ่ายเงินอะไร เช่น ค่าพาหนะ
 - ช่องจำนวนเงิน ให้เขียนจำนวนเงิน
- รวมจ่าย หมายถึง รวมยอดรายการจ่ายเงินทุกช่องรายการ ใส่จำนวนเงินรวมจ่าย
- เงินสดคงเหลือ หมายถึง เงินสดคงเหลือประจำวันได้จากเงินสดคงเหลือของวันก่อนบวกรวมรับ หักด้วยรวมจ่าย
- ลายมือชื่อผู้เก็บรักษาเงิน หมายถึง ผู้เก็บรักษาเงินลงลายมือชื่อหลังจากตรวจนับเงินสดที่เก็บรักษา ถูกต้องตรงกับยอดคงเหลือในสมุดบัญชีรับ - จ่าย

โรงเรียน.....

၁၆

[illegible]

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

แบบบันทึกข้อมูลกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

ชื่อโรงเรียน.....สังกัด.....อำเภอ.....จังหวัด.....

พันธุ์ไก่.....อายุไก่ไข่ที่เริ่มเลี้ยง.....จำนวนที่เริ่มเลี้ยง.....ตัว วันที่เริ่มเลี้ยง.....

หน่วยงานสนับสนุน.....ครูผู้รับผิดชอบ.....

[illegible]

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ต้องจัดทำรายงาน ดังนี้

1. รายงานประจำเดือน

ได้แก่

รายงานรับ - จ่าย ประจำเดือนเป็นรายงานที่แสดงให้เห็นว่าในแต่ละเดือนกลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ มีรายการรับเงิน รายการจ่ายเงินเป็นรายการอะไรบ้าง จำนวนเงินเท่าไร รวมทั้งหากมีการขายไข่ไก่เงินเชื่อ เป็นจำนวนเงินเท่าใด สามารถเก็บเงินจากการขายเงินเชื่อได้จำนวนเท่าใด และมีเงินสดคงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนเป็นจำนวนเงินเท่าใด

การจัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำเดือนให้จัดทำ ณ วันสิ้นเดือนหลังจากปิดสมุดบัญชีรับ - จ่าย ประจำเดือนเรียบร้อยแล้ว มีรูปแบบดังนี้

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานรับ – จ่าย
ประจำเดือน.....

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน		รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.				บาท	สต.
ขายไข่ไก่-บุคคลอื่น		ฟอง			นำเงินฝากธนาคาร				
ขายไข่ไก่-อาหารกลางวัน		ฟอง			ค่าพันธุ์ไก่		ตัว		
ขายไข่ไก่-กิจกรรมสหกรณ์		ฟอง			ค่าอาหารไก่		กก.		
ขายไข่ไก่-เงินเชื่อ		ฟอง			ค่ายา วัคซีน วิตามิน				
ขายไก่-บุคคลอื่น		ตัว			ค่าโรงเรือน				
ขายไก่-อาหารกลางวัน		ตัว			ค่าอุปกรณ์เลี้ยง				
ขายไก่-กิจกรรมสหกรณ์		กก.			ค่าแรงงาน				
ขายมูลไก่					ค่าพาหนะ				
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร					ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
รับเงินบริจาค					จ่ายค่าชำระเงินยืม				
รับเงินยืม					ลูกหนี้เงินเชื่อ				
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ									
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร									
รวมรับ					รวมจ่าย				
เงินสดคงเหลือยกมา					เงินสดคงเหลือยกไป				
รวม					รวม				

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
2. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
3. เป็นจำนวนเงิน.....บาท

2. รายงานประจำรุ่น ได้แก่

2.1 รายงานรับ - จ่าย ประจำรุ่น

เป็นรายงานที่แสดงให้เห็นว่าในแต่ละรุ่น กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่มีรายการรับเงิน รายการจ่ายเงินเป็นรายการอะไรบ้าง จำนวนเงินเท่าใด รวมทั้งหากมีการขายไข่ไก่เงินเชื่อ ก็จะทำให้เห็นว่ามีการขายไข่ไก่เป็นเงินเชื่อ เป็นจำนวนเงินเท่าใด สามารถเก็บเงินจากการขายเชื่อได้จำนวนเงินเท่าใด และมีเงินสดคงเหลือ ณ วันปิดรุ่นการเลี้ยงไก่ไข่ เป็นจำนวนเงินเท่าใด

การจัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำรุ่นให้จัดทำ ณ วันปิดรุ่นการเลี้ยงไก่ไข่หลังจากปิดสมุดบัญชีรับ - จ่าย ประจำรุ่นเรียบร้อยแล้ว มีรูปแบบดังนี้

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานรับ – จ่าย
ประจำเดือน.....

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน		รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.				บาท	สต.
ขายไข่ไก่-บุคคลอื่น		ฟอง			นำเงินฝากธนาคาร				
ขายไข่ไก่-อาหารกลางวัน		ฟอง			ค่าพันธุ์ไก่		ตัว		
ขายไข่ไก่-กิจกรรมสหกรณ์		ฟอง			ค่าอาหารไก่		กก.		
ขายไข่ไก่-เงินเชื่อ		ฟอง			ค่ายา วัคซีน วิตามิน				
ขายไก่-บุคคลอื่น		ตัว			ค่าโรงเรือน				
ขายไก่-อาหารกลางวัน		ตัว			ค่าอุปกรณ์เลี้ยง				
ขายไก่-กิจกรรมสหกรณ์		กก.			ค่าแรงงาน				
ขายมูลไก่					ค่าพาหนะ				
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร					ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
รับเงินบริจาค					จ่ายค่าชำระเงินยืม				
รับเงินยืม					ลูกหนี้เงินเชื่อ				
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ									
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร									
รวมรับ					รวมจ่าย				
เงินสดคงเหลือยกมา					เงินสดคงเหลือยกไป				
รวม					รวม				

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
2. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
3. เป็นจำนวนเงิน.....บาท

2.2 รายงานกำไรขาดทุน

จัดทำเมื่อปิดฐานการเลี้ยงไก่เรียบร้อยแล้ว เพื่อทราบว่า มีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินการเลี้ยงไก่เป็นจำนวนเงินเท่าใด รูปแบบมีดังนี้

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

รายงานกำไรขาดทุน

สำหรับรุ่นตั้งแต่วันที่เริ่มเลี้ยงวันที่.....ถึงวันปิดรุ่นวันที่.....

บาท

รายได้

ขายไข่ไก่ – บุคคลอื่น	
ขายไข่ไก่ – อาหารกลางวัน	
ขายไข่ไก่ – กิจกรรมสหกรณ์	
ขายไข่ไก่ – เงินเชื่อ	
ขายไก่ – บุคคลอื่น	
ขายไก่ – อาหารกลางวัน	
ขายไก่ – กิจกรรมสหกรณ์	
ขายมูลไก่	
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร	
.....	

รวมรายได้

หัก ค่าใช้จ่าย

ค่าพันธุ์ไก่	
ค่าอาหารไก่	
ค่ายาไก่	
ค่าอาหารเสริม	
ค่าขนส่ง	
ค่าน้ำยาฆ่าเชื้อ	
.....	

รวมค่าใช้จ่าย

กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	
---------------------	-------

2.3 รายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

เป็นรายงานที่จัดทำคู่กับรายงานกำไรขาดทุน เพื่อแสดงให้เห็นว่า ณ วันปิดรุ่นแก้ไข กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่มีทรัพย์สิน เช่น เงินสด เงินฝากธนาคารคงเหลือเป็นจำนวนเงินเท่าใด มีหนี้สิน เช่น เงินยืมกลุ่มกิจกรรมสหกรณ์คงเหลือเป็นจำนวนเงินเท่าใด มีทุนของกลุ่มที่ได้มาจากผลกำไรเป็นจำนวนเงินเท่าใด โดยการจัดทำรายละเอียดลงในแบบฟอร์มคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สินก่อนแล้วทำการคงเหลือแต่ละรายการไปแสดงในรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

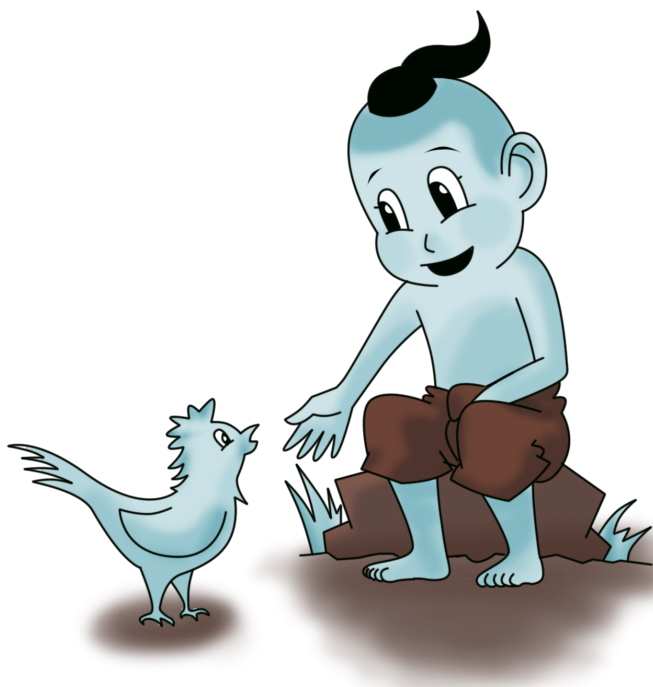
คำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

ณ วันปิดรุ่น วันที่.....

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือยกมา		เจ้าหนี้เงินยืมยกมา	
<u>บวก</u> รวมรับ		<u>บวก</u> รับเงินยืม	
<u>หัก</u> รวมจ่าย		<u>หัก</u> ชำระเงินยืม	
เงินสดคงเหลือ		เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	
เงินฝากธนาคารคงเหลือยกมา			
<u>บวก</u> นำเงินฝากธนาคาร		รวมหนี้สิน	
<u>หัก</u> ถอนเงินฝากธนาคาร		ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
เงินฝากธนาคารคงเหลือ		ทุนของกลุ่มยกมา	
ลูกหนี้เงินเชื่อยกมา		<u>บวก</u> รับเงินบริจาค	
<u>บวก</u> ลูกหนี้เงินเชื่อ		<u>บวก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	
<u>หัก</u> รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ		ทุนของกลุ่มคงเหลือ	
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ		กำไรสุทธิ	
โรงเรือนและอุปกรณ์		<u>หัก</u> จัดสรรจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ	
.....		<u>หัก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	
		รวมทุนของกลุ่ม	
รวมทรัพย์สิน		รวมหนี้สินและทุน	

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ
ณ วันปิดรุ่น วันที่.....

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือ		เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	
เงินฝากธนาคารคงเหลือ			
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ		รวมหนี้สิน	
โรงเรียนและอุปกรณ์		ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
.....		ทุนของกลุ่มคงเหลือ	
.....		กำไรสุทธิ	
		รวมทุนของกลุ่ม	
รวมทรัพย์สิน		รวมหนี้สินและทุน	

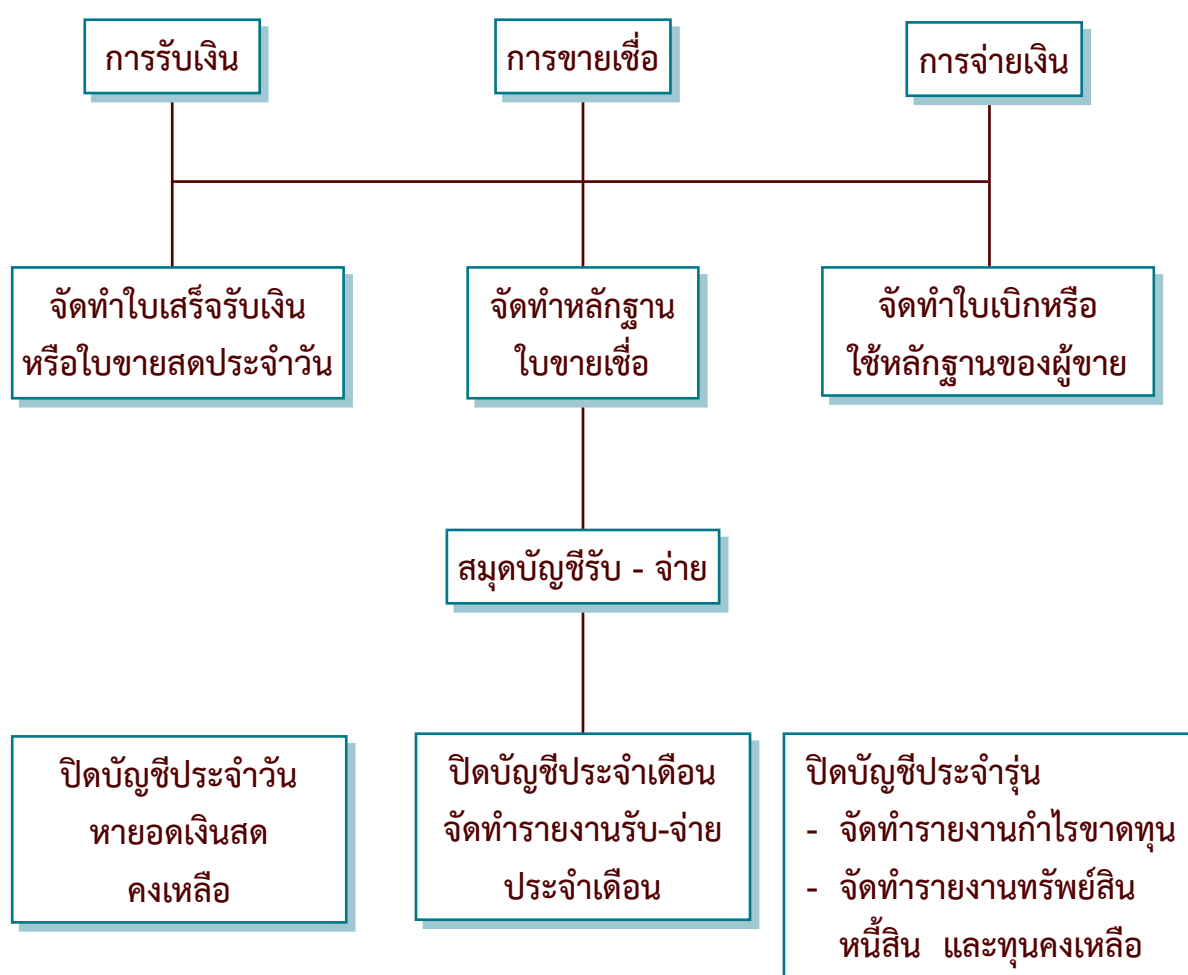
การบันทึกข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบันทึกบัญชีประจำวัน
2. การปิดบัญชี

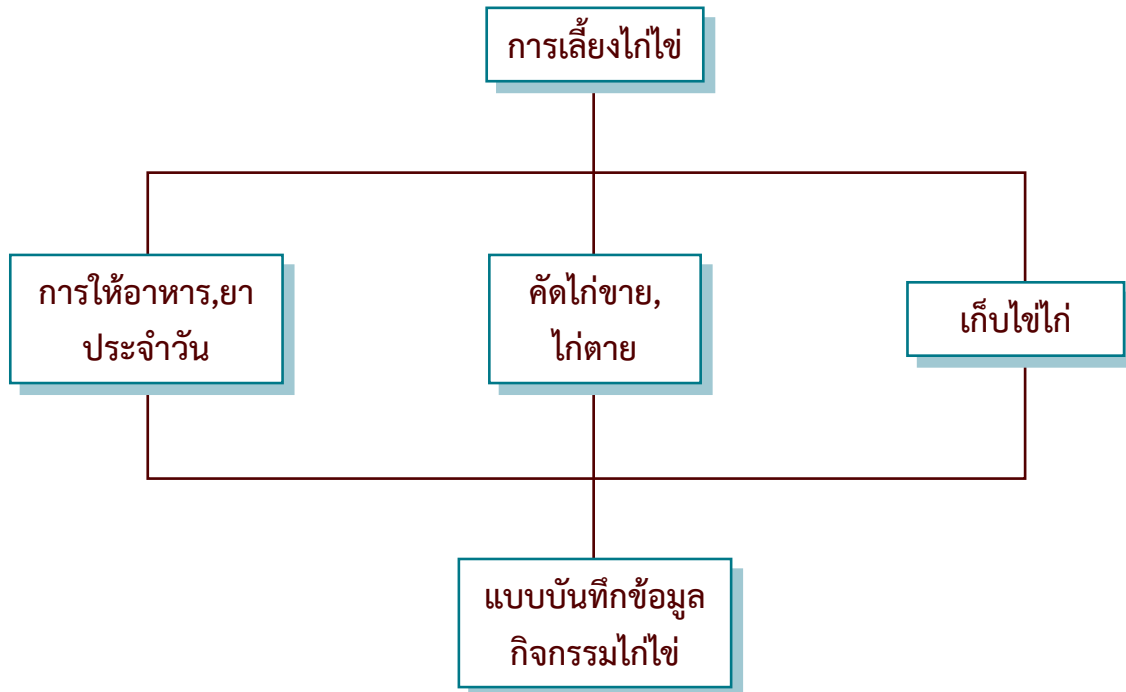

1. การบันทึกบัญชีประจำวัน

ผังแสดงการบันทึกบัญชีรายการรับ - จ่ายประจำวัน

ผังการแสดงการบันทึกข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่ประจำวัน

การบันทึกบัญชีประจำวัน

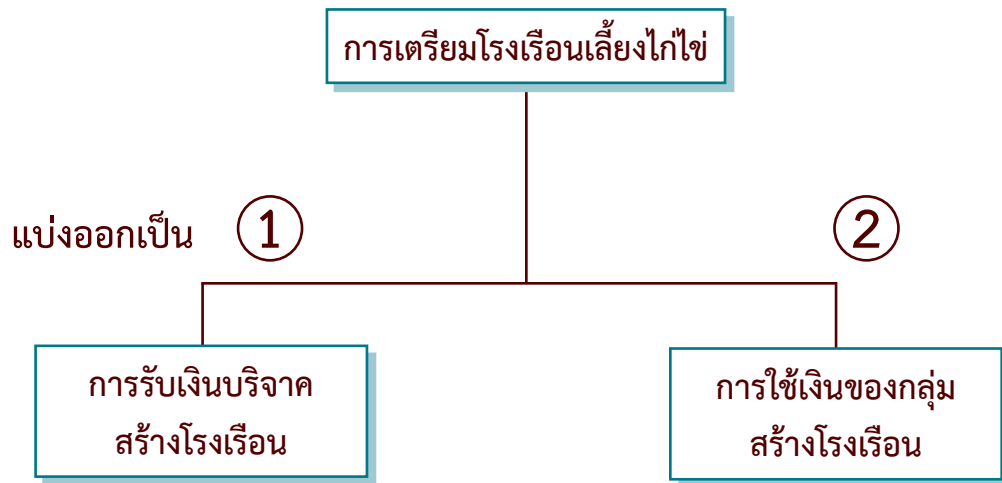

จัดลำดับขั้นแบ่งออกตามลักษณะของการดำเนินกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ ดังนี้

1. การเตรียมโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่
2. การรับปัจจัยการผลิต
3. การจัดการเลี้ยงไก่ไข่
 - การให้อาหาร/น้ำ
 - การทำวัคซีน
4. การเก็บผลผลิตไข่ไก่
5. การขายผลผลิต
6. การขายไก่
7. กรณีไก่ตาย
8. ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร

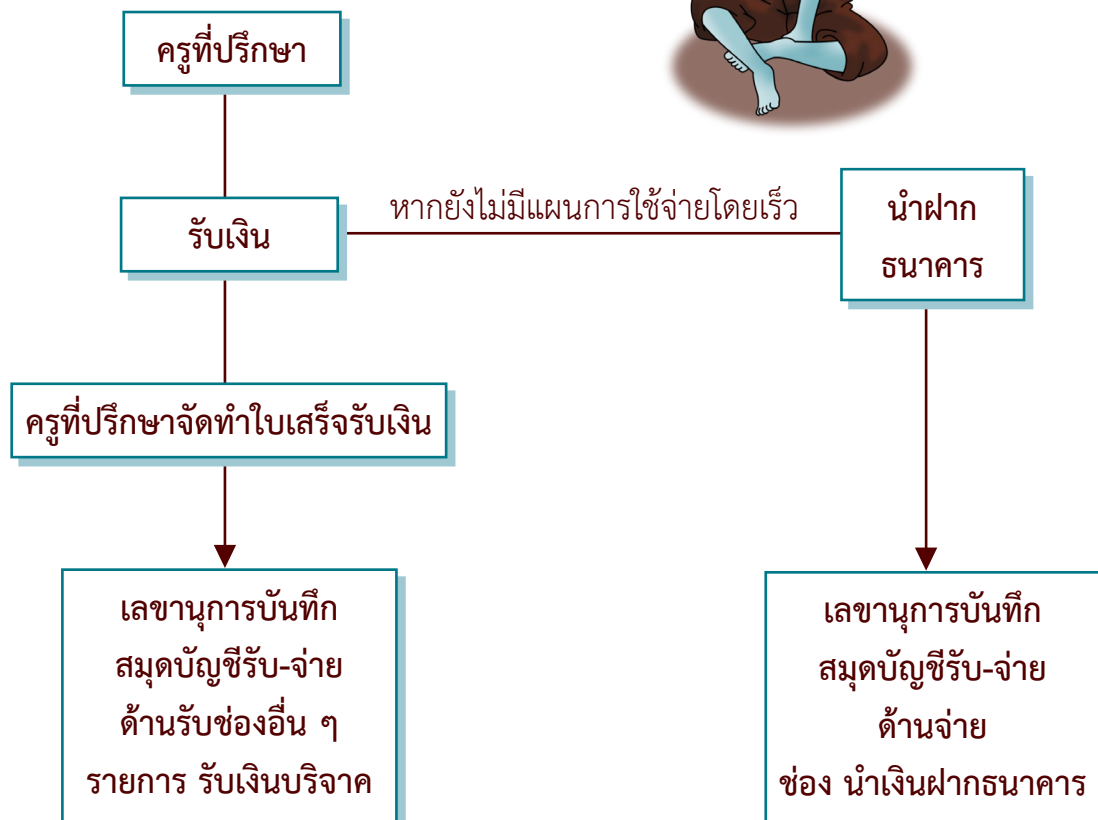

1. การเตรียมโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่

1.1 การรับเงินบริจาคสร้างโรงเรียน

มีขั้นตอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

• ตัวอย่าง

วันที่ 13 พฤษภาคม 2555

ได้รับเงินบริจาคในการก่อสร้างโรงเรียนและซื้ออุปกรณ์สำหรับเลี้ยงไก่ไข่จากสมาคมผู้ค้าอัญมณี จำนวนเงิน 50,000 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. ครูที่ปรึกษาทำใบเสร็จรับเงิน เพื่อเป็นหลักฐานการรับเงินบริจาคดังนี้

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ โรงเรียน..... ใบเสร็จรับเงิน					เล่มที่ 1 เลขที่ 3
วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2555 เลขที่สมาชิก.....					
รับจาก สมาคมผู้ค้าอัญมณี ตามรายการดังนี้					
ลำดับที่	รายการ	จำนวน หน่วย	ราคาต่อ หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)	
1	รับเงินบริจาคสร้างโรงเรียน อุปกรณ์เลี้ยงไก่ไข่			50,000	-
	(ห้าหมื่นบาทถ้วน)		รวมเงิน	50,000	-
สุเชาว์ รุ่งเรือง (นายสุเชาว์ รุ่งเรือง) ผู้รับเงิน					

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

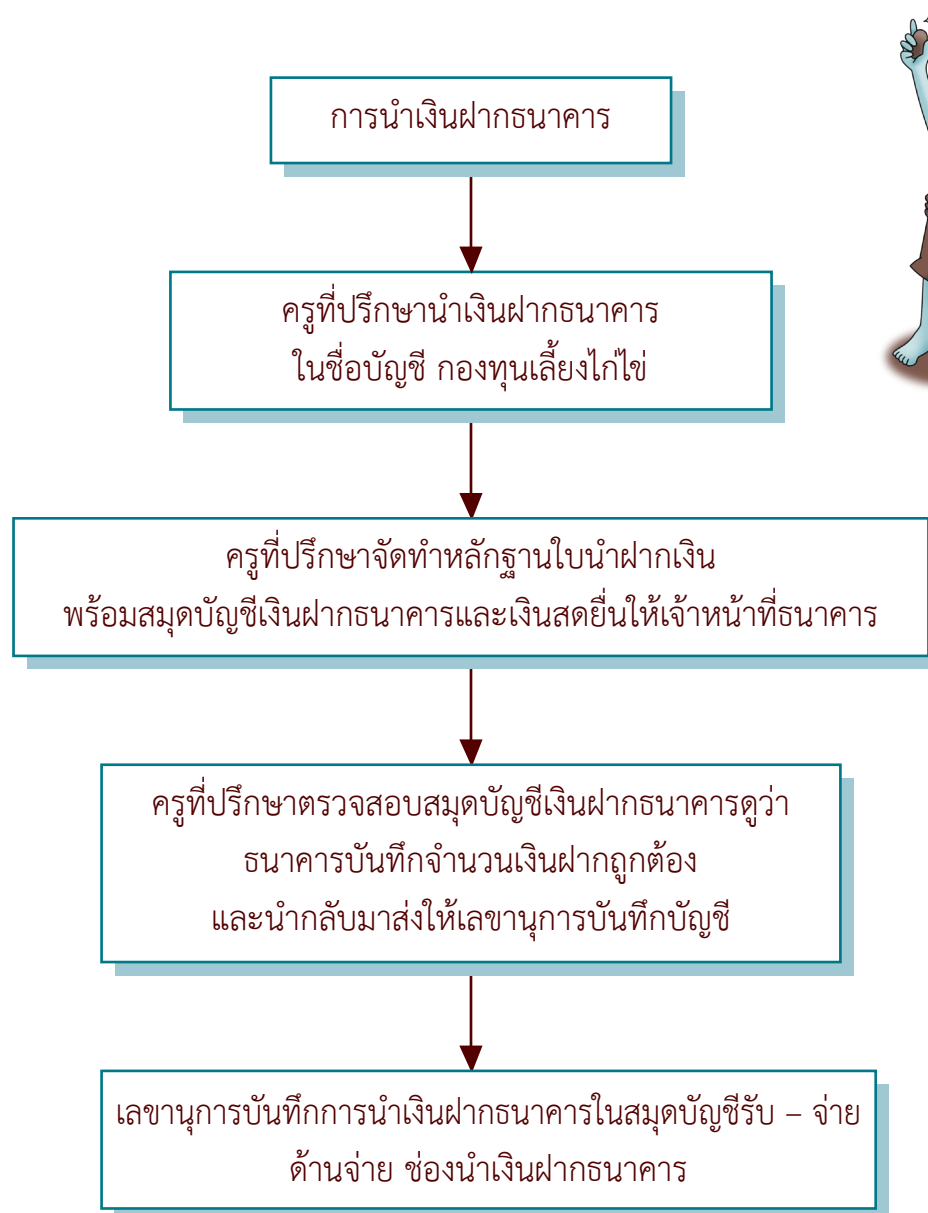
โรงเรียน.....

สมุดบัญชีรับ - จ่าย

[illegible]

1.2 การนำเงินฝากธนาคาร

กรณีเงินรับบริจาคยังไม่มีแผนการใช้จ่ายให้นำฝากธนาคารบัญชี “กองทุนกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่” และเงินรายได้ที่เกิดจากการขายผลผลิตไข่ไก่ให้นำฝากธนาคารบัญชี “กองทุนกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่”

- ตัวอย่าง

วันที่ 14 พฤษภาคม 2555

ครูที่ปรึกษานำเงินฝากธนาคาร จำนวน 50,000 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. ครูที่ปรึกษานำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารที่ธนาคารบันทึกการฝากเงิน จำนวน 50,000 บาท ให้เลขานุการกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่บันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย ดังนี้

2. เลขานุการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

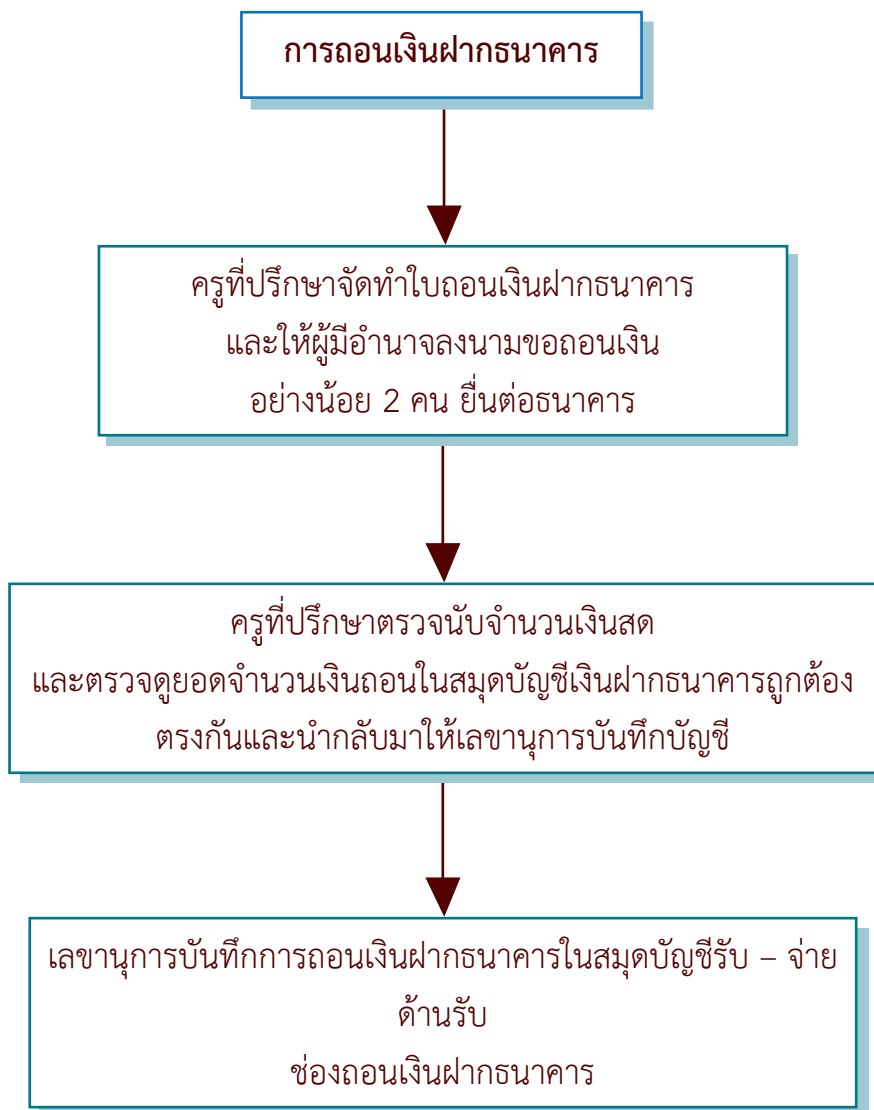
โรงเรียน.....

สมุดบัญชีรับ - จ่าย

[illegible]

1.3 การถอนเงินฝากธนาคาร

การถอนเงินฝากธนาคารบัญชี “กองทุนกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่” เมื่อครูที่ปรึกษาวางแผนการ
สร้างโรงเรียนและอุปกรณ์ หรือเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตเตรียมไว้เลี้ยงไก่ไข่ ให้ถอนเงินจากบัญชีกองทุน
กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

- ตัวอย่าง

วันที่ 14 พฤษภาคม 2555

ครูที่ปรึกษากิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ ถอนเงินสดจากบัญชีธนาคาร จำนวนเงิน 50,000 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. ครูที่ศึกษานำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารที่ธนาคารบันทึกการถอนเงิน จำนวน 50,000 บาท
เรียบร้อยแล้วให้เลขานุการกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่บันทึกบัญชีในสมุดบัญชีรับ - จ่าย

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

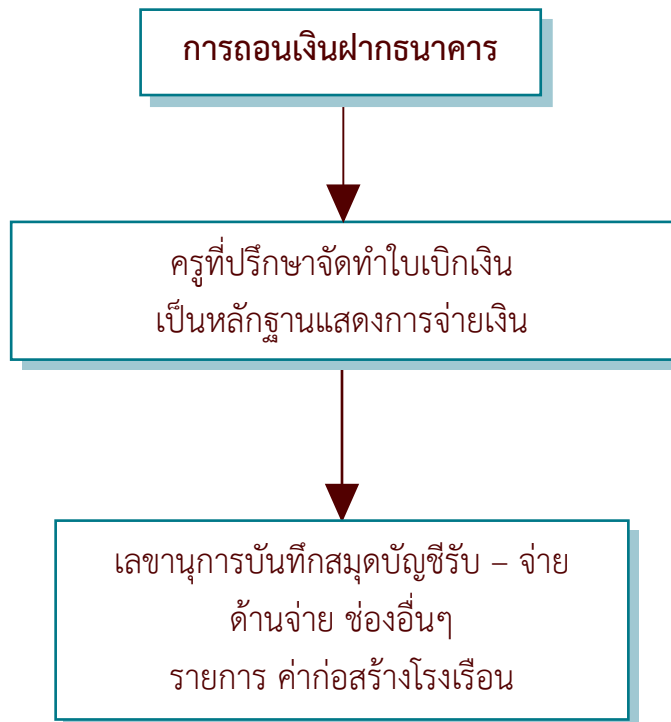
โรงเรียน.....

สมุดบัญชี - จำย

[illegible]

1.4 การเบิกเงินจ่ายค่าวัสดุและปลูกสร้างโรงเรียน

มีขั้นตอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

• ตัวอย่าง

วันที่ 15 พฤษภาคม 2555

จ่ายเงินปลูกสร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่เป็นเงิน 26,250 บาท ซื้อกรงตับและจัดทำระบบน้ำเป็นเงิน 8,000 บาท ซื้อตาข่าย 600 บาท ซื้อถาดใส่ไข่ 10 ใบ ๆ ละ 15 บาท เป็นเงิน 150 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. ครูที่ปรึกษาจัดทำใบเบิกเงินเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนจ่ายเงินทั้งสิ้น 35,000 บาท

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่			
โรงเรียน.....			
ใบเสร็จรับเงิน			
วันที่ 15 พฤษภาคม 2555			
เลขที่สมาชิก.....			
จ่ายให้แก่ นายมานพ ตาดำ ตามรายการดังนี้			
ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	
1	ค่าปลูกสร้างโรงเรียน	26,250	-
2	ค่าอุปกรณ์ไก่ไข่ (ตาข่าย 600 บาท ถาดใส่ไข่ 10 ใบ 150 บาท	8,750	-
	กรงตับและระบบน้ำ 8,000 บาท)		
	(สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) รวม	35,000	-
มานพ ตาดำ (นายมานพ ตาดำ) ผู้รับเงิน		มานพ ตาดำ (นายมานพ ตาดำ) ผู้จ่ายเงิน	

2. เลขานุการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

สมุดบัญชีรับ - จ่าย

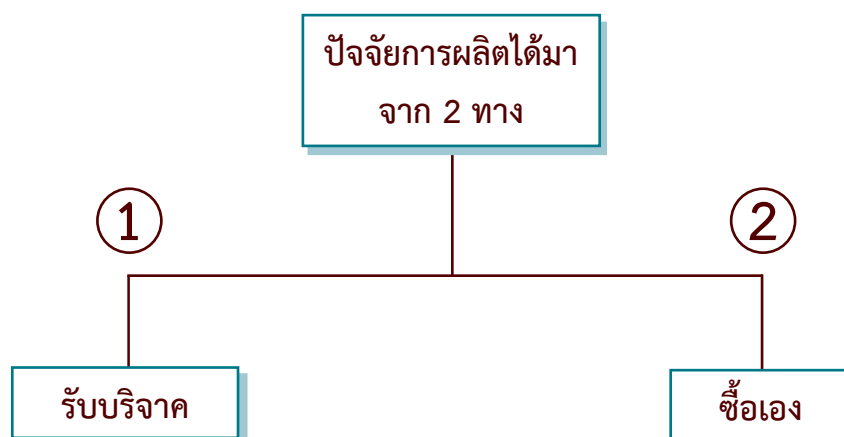
รับ

จ่าย

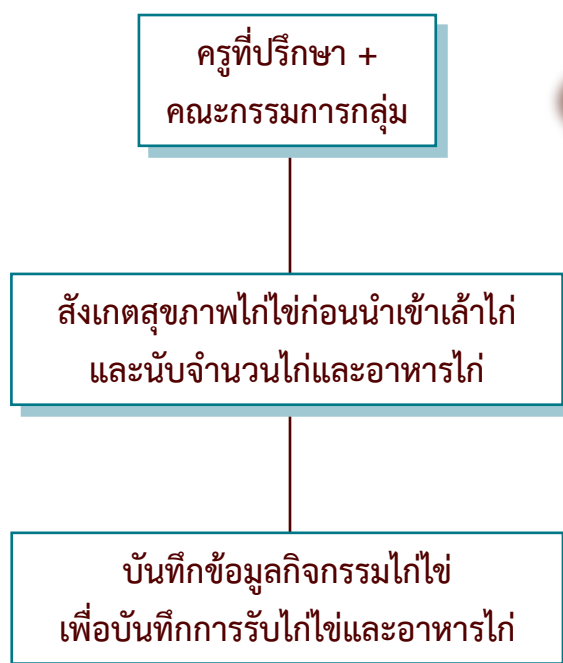
วัน เดือน ปี	ขายไข่ไก่ บุคคลอื่น		ขายไข่ไก่ อาหารกลางวัน		ขายไข่ไก่ กิจกรรมสหกรณ์		ถอนเงิน ฝาก ธนาคาร	อื่นๆ		รวมรับ	นำเงิน ฝาก ธนาคาร	ค่า...	อื่นๆ		รวมจ่าย	เงินสด คงเหลือ	ลายมือชื่อ ผู้เก็บรักษาเงิน
	หน่วย	บาท	หน่วย	บาท	หน่วย	บาท		รายการ	บาท				รายการ	บาท			
1 พ.ค. 55 ยอดยกมา																	
13 พ.ค. 55								รับเงินบริจาค	50,000							50,000	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
14 พ.ค. 55											50,000				50,000	-	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
14 พ.ค. 55							50,000			50,000					50,000	50,000	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
15 พ.ค. 55													โรงเรียน	26,250	26,250	23,250	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
													อุปกรณ์	8,750	8,750	15,000	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
รวมเดือนนี้							50,000		50,000	100,000	50,000				35,000	85,000	
รวมตั้งแต่ เริ่มเลี้ยงยกมา																	
รวมตั้งแต่ เริ่มเลี้ยงยกไป							50,000		50,000	100,000	50,000				35,000	85,000	

2. รับปัจจัยการผลิต

ได้แก่ ไก่พันธุ์ไข่ อาหารไก่ ยาวัคซีน

2.1 การรับบริจาคไก่ไข่และอาหารไก่

- ตัวอย่าง

วันที่ 20 พฤษภาคม 2555

ได้รับมอบไก่จากกรมปศุสัตว์ จำนวน 100 ตัว อายุ 18 สัปดาห์ ราคาตัวละ 110 บาท เป็นเงินจำนวน 11,000 บาท และอาหารไก่ไข่งวดแรกจำนวน 330 กิโลกรัม ๆ ละ 9 บาท เป็นเงิน 2,970 บาท ไก่ปลดระวางราคาตัวละ 50 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

นับไก่และสังเกตสุขภาพไก่ ก่อนนำไก่
เข้าโรงเรือน จำนวน 100 ตัว พร้อม
อาหารไก่ไข่ จำนวน 330 กก.

บันทึกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่

2.2 การซื้อไก่ไข่และอาหารไก่

ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการ
คำนวณจำนวนไก่และอาหารไก่

หากเงินสดคงเหลือในมือไม่เพียงพอให้เบิกจาก
ธนาคารบัญชี” กองทุนกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่”

สั่งซื้อไก่ไข่และอาหารไก่

ตรวจนับไก่ไข่และสังเกตสุขภาพไก่พร้อมนับจำนวนไก่และอาหาร
ก่อนนำเข้าเล้าและบันทึกข้อมูลกิจกรรมไก่ไข่

บันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย
ด้านจ่ายช่องซื้อไก่ไข่ ซื้ออาหารไก่

- ตัวอย่าง

วันที่ 1 มิถุนายน 2555

ครูที่ปรึกษาซื้อไก่พันธุ์ไข่ อายุ 8 สัปดาห์ จำนวน 100 ตัว ราคาตัวละ 110 บาท เป็นจำนวนเงิน 11,000 บาท และซื้ออาหารไก่ไข่งวดแรกจำนวน 330 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 9 บาท เป็นจำนวนเงิน 2,970 บาท โดยซื้อจากบริษัท ซีพี จำกัด

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. นำเอกสารแสดงการซื้อไก่ไข่จากบริษัท ซีพี จำกัด บันทึกในแบบบันทึกข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่

2. เลขานุการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย

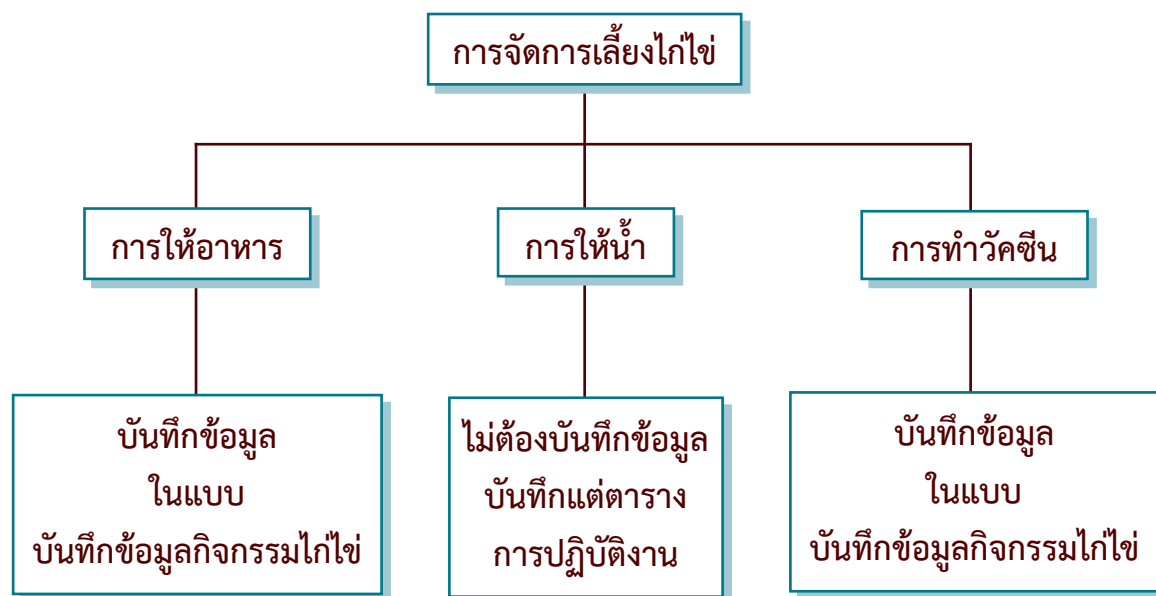
กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

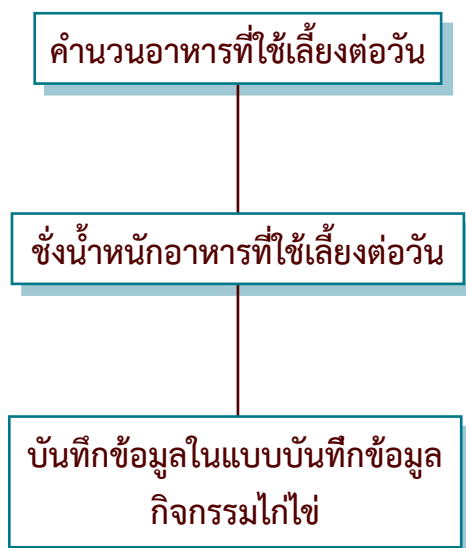
สมุดบัญชีรับ - จ่าย

วัน เดือน ปี	ขายไข่ไก่			ขายไข่ไก่			ขายไข่ไก่			ถอนเงิน ฝาก ธนาคาร	อื่นๆ		รวมรับ	นำเงิน ฝาก ธนาคาร	ค่าอาหาร ไก่ไข่	อื่นๆ		รวมจ่าย	เงินสด คงเหลือ	ลายมือชื่อ ผู้เก็บรักษาเงิน
	หน่วย	บาท	บาท	หน่วย	บาท	บาท	หน่วย	บาท	บาท		รายการ	บาท				รายการ	บาท			
1 มิ.ย. 55 ยอดยกมา										50,000		50,000	100,000	50,000			50,000	85,000	15,000	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
1 มิ.ย. 55															2,970	ซื้อไก่ไข่	11,000	13,970	1,030	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
รวมเดือนนี้										50,000		50,000	100,000	50,000				35,000	85,000	
รวมตั้งแต่ เริ่มเลี้ยงยกมา																				
รวมตั้งแต่ เริ่มเลี้ยงยกไป										50,000		50,000	100,000	50,000				35,000	85,000	

3. การจัดการเลี้ยงไก่ไข่

3.1 การให้อาหารไก่ไข่

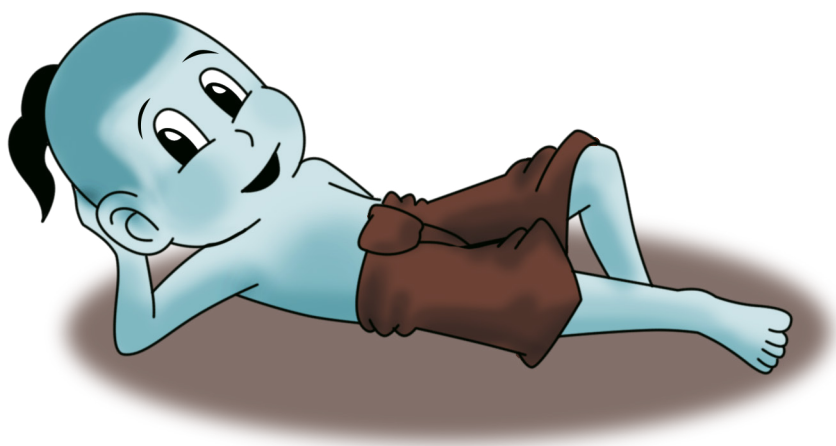
4. การเก็บผลผลิตไข่ไก่

คณะกรรมการกำหนดตารางเวลา
เก็บไข่ไก่ในแต่ละวัน

กรรมการเก็บไข่ไก่ตาม
ตารางเวลาที่กำหนด

บันทึกจำนวนไข่ที่เก็บได้ใน
แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรมไข่ไก่

5. การขายผลผลิตไข่ไก่

การขายผลผลิตไข่ไก่ ให้ขายให้กับกลุ่มกิจกรรมอาหารกลางวันเพื่อนำไปประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียน และหากยังมีไข่ไก่คงเหลือ ก็จะขายให้บุคคลอื่น โดยการขายไข่ไก่กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่อาจนำไข่ไก่ที่เก็บได้ในแต่ละวันส่งให้กิจกรรมสหกรณ์นำไปคัดขนาดทำความสะอาด แล้วจึงขายให้กิจกรรมอาหารกลางวัน และหากยังมีไข่ไก่คงเหลืออีกก็สามารถขายให้บุคคลอื่นได้ ทั้งนี้กิจกรรมสหกรณ์ต้องนำเงินค่าไข่ไก่ส่งให้กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ตามที่กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ตกลงกันเพื่อเป็นกองทุนเลี้ยงไก่ไข่

อนึ่ง การขายไข่ไก่ควรขายเป็นเงินสดเท่านั้น ยกเว้นกรณีจำเป็นเนื่องจากกิจกรรมอาหารกลางวัน ยังไม่ได้รับเงินค่าอาหารกลางวันของนักเรียน กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่อาจพิจารณาขายเชื่อให้กิจกรรมอาหารกลางวัน

- ตัวอย่าง

วันที่ 20 มิถุนายน 2555

ขายไข่ไก่ให้กิจกรรมอาหารกลางวัน 80 ฟอง ราคาฟองละ 2 บาท เป็นเงินสด 160 บาท

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. จัดทำใบเสร็จรับเงิน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่				เล่มที่ 1	
โรงเรียน.....				เลขที่ 2	
ใบเสร็จรับเงิน					
วันที่ 20 มิถุนายน 2555					
รับจาก กิจกรรมอาหารกลางวัน			เลขที่สมาชิก.....		
ตามรายการดังนี้					
ลำดับที่	รายการ	จำนวน หน่วย	ราคาต่อ หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)	
1	ค่าขายไข่ไก่	80 ฟอง	2	160	-
	(หนึ่งร้อยหกสิบบาทถ้วน)	รวมเงิน		160	-
นกนา ยินดี (ด.ญ.นกนา ยินดี) ผู้รับเงิน					

2. กรรมการบันทึกข้อมูลการขายไข่ไก่ในแบบบันทึกข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

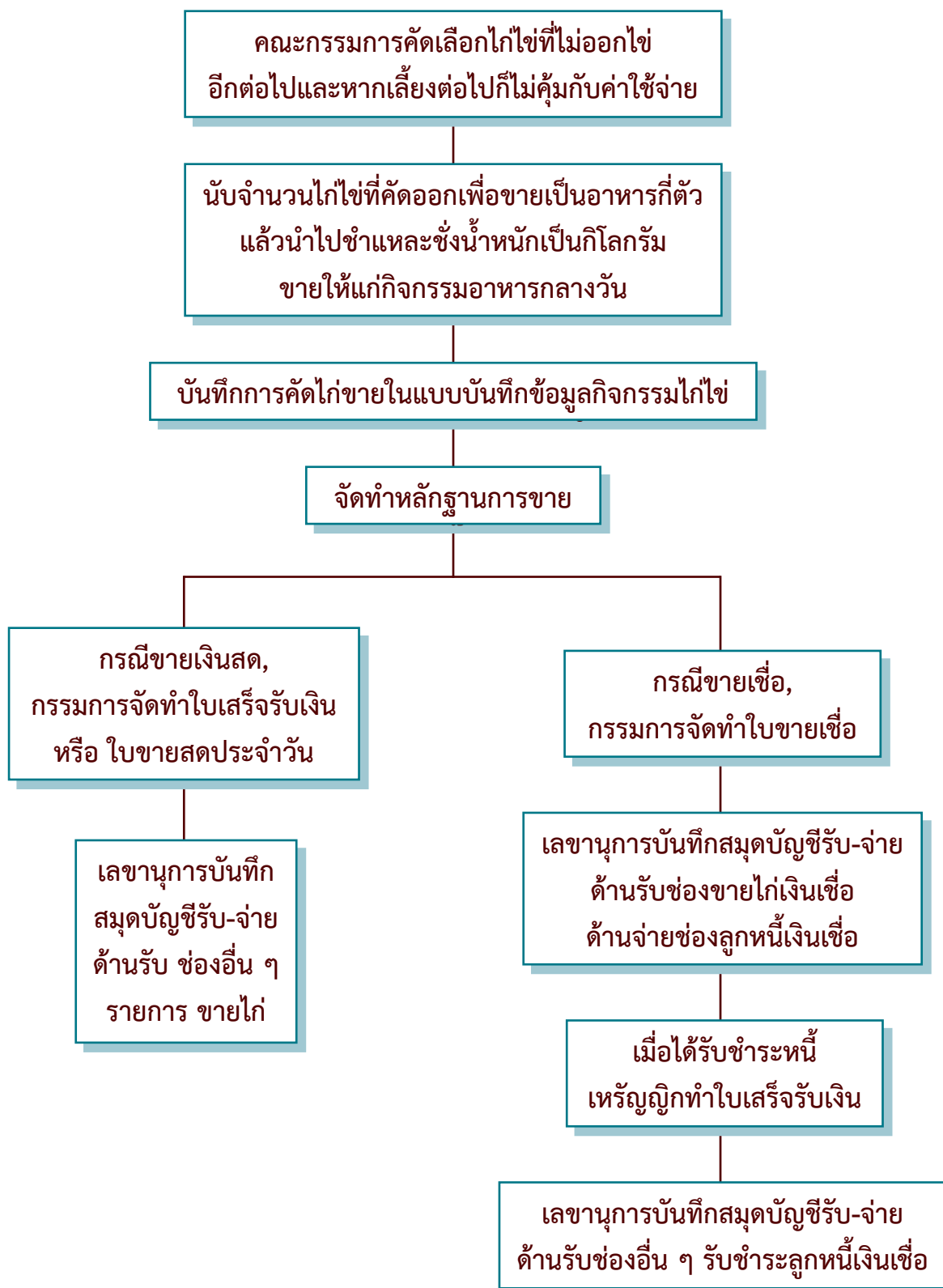
สมุดบัญชีรับ - จ่าย

[illegible]

6. การขายไถ่

การขายไถ่ หมายถึง การตัดไถ่ที่ไม่ใช่ออกขาย หรือการขายไถ่ใช่ปลดระวาง

● ตัวอย่าง

วันที่ 25 มิถุนายน 2555

กรรมการจับไก่ปลดระวาง เนื่องจากไม่ให้อายุจำนวน 20 ตัว ราคาตัวละ 50 บาท เป็นเงิน 1,000 บาท ขายเป็นเงินสดให้อาหารกลางวัน

วิธีการจัดทำเอกสารและการบันทึกบัญชี

1. กรรมการจัดทำใบเสร็จรับเงิน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ โรงเรียน..... ใบเสร็จรับเงิน					เล่มที่ 1 เลขที่ 3
วันที่ 25 มิถุนายน 2555 รับจาก กิจกรรมอาหารกลางวัน ตามรายการดังนี้					เลขที่สมาชิก.....
ลำดับที่	รายการ	จำนวน หน่วย	ราคาต่อ หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)	
1	ค่าขายไก่	20 ตัว	50	1,000	-
	(หนึ่งพันบาทถ้วน)	รวมเงิน		1,000	-
นกนา ยินดี (ด.ญ.นกนา ยินดี) ผู้รับเงิน					

2. เลขานุการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

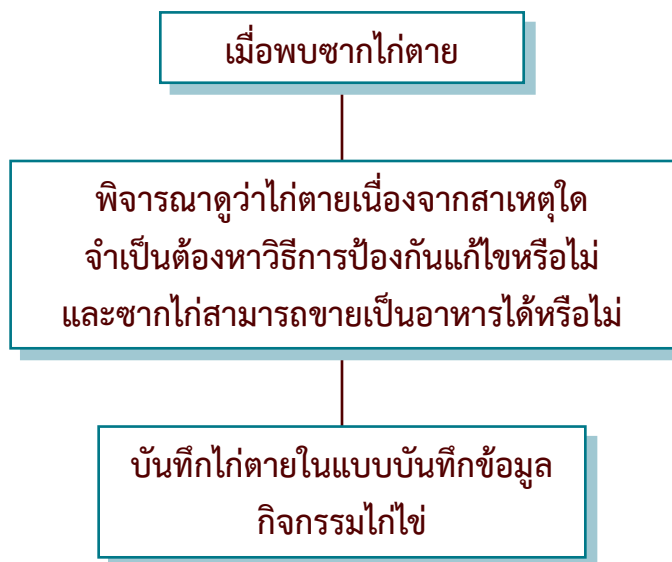
สมุดบัญชีรับ - จ่าย

รับ

จ่าย

วัน เดือน ปี	ขายไข่ไก่		ขายไข่ไก่		ขายไข่ไก่		เงินฝากธนาคาร	อื่นๆ		ค่าอาหารไก่ไข่	อื่นๆ		รวมจ่าย	เงินสดคงเหลือ	ลายมือชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
	หน่วย	บาท	หน่วย	บาท	หน่วย	บาท		รายการ	บาท		รายการ	บาท			
1 มิ.ย. 55							50,000		50,000			35,000	85,000	15,000	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
ยอดยกมา															
1 มิ.ย. 55															
20 มิ.ย. 55			80 ฟอง	160						2,970	ซื้อไก่ไข่	11,000	13,970	1,030	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
25 มิ.ย. 55								ขายไก่	1,000					1,190	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
														2,190	ลงชื่อผู้เก็บรักษาเงิน
รวมเดือนนี้															
รวมตั้งแต่เริ่มเลี้ยงยกมา															
รวมตั้งแต่เริ่มเลี้ยงยกไป															

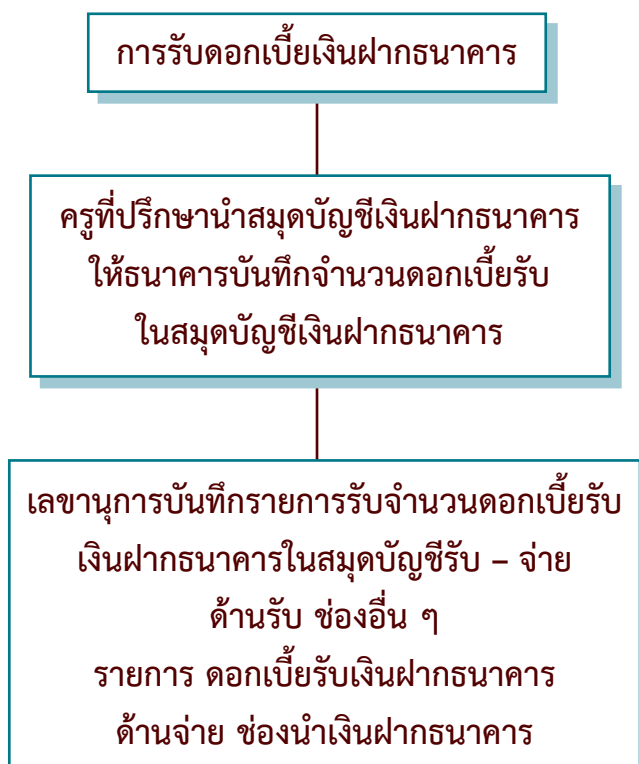
7. กรณีไก่ตาย

8. ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร

เมื่อธนาคารให้ดอกเบี้ย โดยบันทึกไว้ในสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
ให้บันทึกบัญชีในสมุดบัญชีรับ - จ่าย ดังนี้

วันที่ 30 มิถุนายน 2555
วิธีการจัดทำเอกสารและบันทึกบัญชี

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

สมุดบัญชีรับ - จ่าย

53

บทที่ 3

- การปิดบัญชี

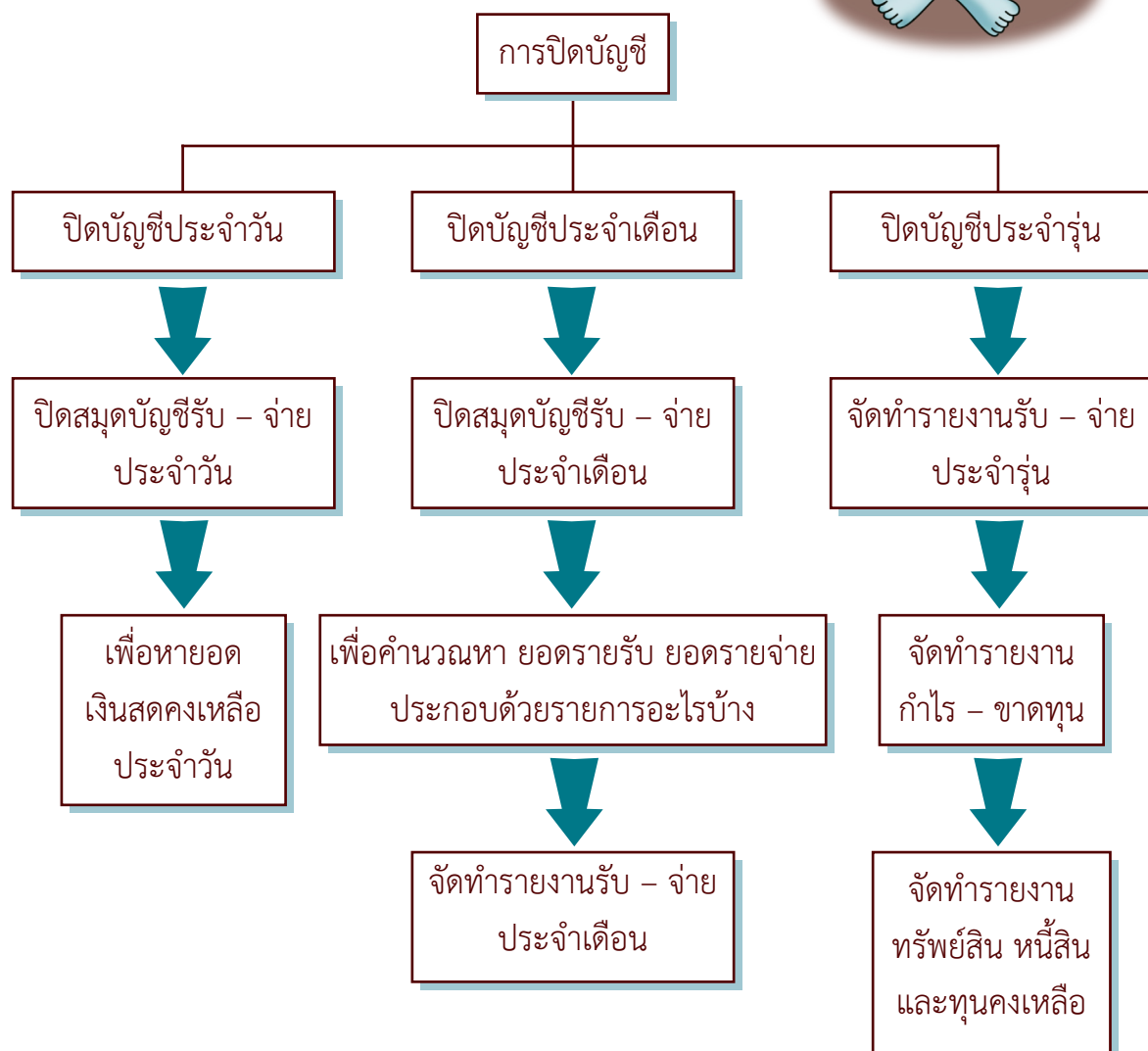

บทที่ 3 การปิดบัญชี

การปิดบัญชี แบ่งออกเป็น

1. ปิดบัญชีประจำวัน
2. ปิดบัญชีประจำเดือน
3. ปิดบัญชีประจำรุ่น

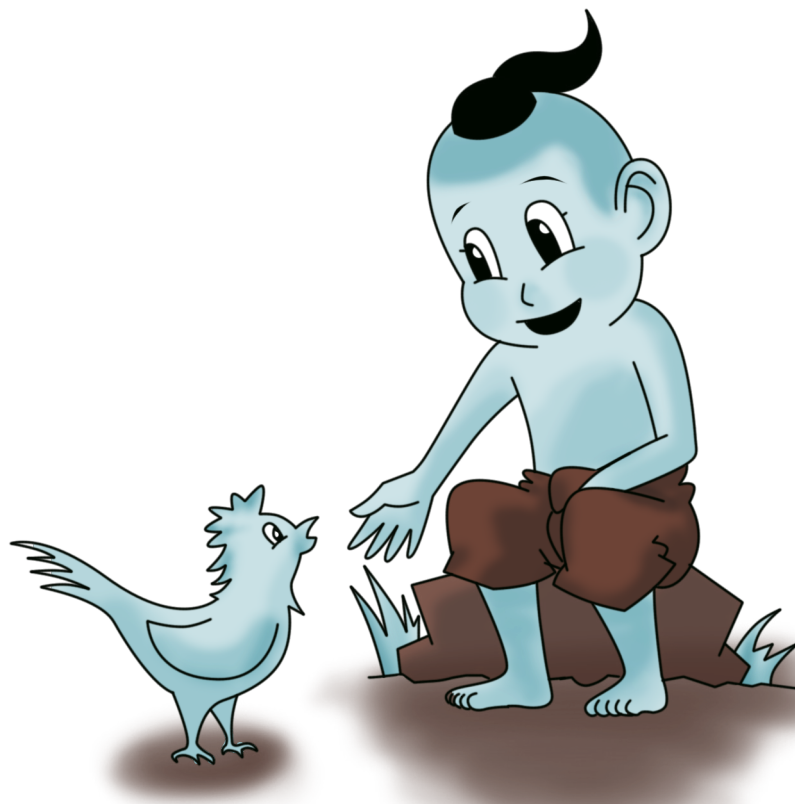
1. การปิดบัญชีประจำวัน

เป็นการปิดบัญชีในสมุดบัญชีรับ – จ่าย เพื่อทราบจำนวนเงินสดคงเหลือประจำวัน เมื่อบันทึกบัญชีจากเอกสารหลักฐานประจำวันเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องทำการหาจำนวนเงินสดคงเหลือประจำวัน โดยลำดับขั้น ดังนี้

1. บวกยอดรายรับทุกช่องรายการ ได้ผลลัพธ์จำนวนเท่าใด ใส่ไว้ในช่องรวมรับ
2. บวกยอดรายจ่ายทุกช่องรายการ ได้ผลลัพธ์จำนวนเท่าใด ใส่ไว้ในช่องรวมจ่าย
3. คำนวณเงินสดคงเหลือประจำวัน โดย

	เงินสดคงเหลือยกมาของวันก่อน
บวก	<u>รวมรับ</u>
หักด้วย	<u>รวมจ่าย</u>
ผลลัพธ์	<u>เงินสดคงเหลือประจำวัน</u>

2. การปิดบัญชีประจำเดือน

เป็นการปิดบัญชีในสมุดบัญชีรับ – จ่าย เพื่อทราบว่ามีการอะไรบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด รวมรายการรับทั้งหมดเป็นรวมรับจำนวนเงินเท่าใด และรายการจ่ายรายการอะไรบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด รวมรายการจ่ายทั้งหมด เป็นรวมจ่ายจำนวนเงินเท่าใด

เมื่อปิดบัญชีในสมุดบัญชีรับ – จ่ายเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปให้จัดทำรายงานรับ – จ่าย ประจำเดือน เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการกลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ประจำเดือน

วิธีการจัดทำรายงานรับ-จ่ายประจำเดือน

ให้นำตัวเลขในบรรทัดรวมเดือนนี้ ในสมุดบัญชีรับ – จ่าย ไปกรอกลงในแบบฟอร์มรายงานรับ – จ่าย ประจำเดือน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานรับ – จ่าย
ประจำเดือน.....

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน		รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.				บาท	สต.
ขายไข่ไก่-บุคคลอื่น		ฟอง			นำเงินฝากธนาคาร				
ขายไข่ไก่-อาหารกลางวัน		ฟอง			ค่าพันธุ์ไก่		ตัว		
ขายไข่ไก่-กิจกรรมสหกรณ์		ฟอง			ค่าอาหารไก่		กก.		
ขายไข่ไก่-เงินเชื่อ		ฟอง			ค่ายา วัคซีน วิตามิน				
ขายไก่-บุคคลอื่น		ตัว			ค่าโรงเรือน				
ขายไก่-อาหารกลางวัน		ตัว			ค่าอุปกรณ์เลี้ยง				
ขายไก่-กิจกรรมสหกรณ์		กก.			ค่าแรงงาน				
ขายมูลไก่					ค่าพาหนะ				
ถอนเงินฝากธนาคาร					ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
รับเงินบริจาค					จ่ายค่าชำระเงินยืม				
รับเงินยืม					ลูกหนี้เงินเชื่อ				
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ									
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร									
รวมรับ					รวมจ่าย				
เงินสดคงเหลือยกมา					เงินสดคงเหลือยกไป				
รวม					รวม				

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
2. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
3. เป็นจำนวนเงิน.....บาท

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....

รายงานรับ – จ่าย
ประจำเดือนพฤษภาคม 2555

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน		รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.				บาท	สต.
ขายไข่ไก่-บุคคลอื่น		ฟอง			นำเงินฝากธนาคาร			50,000	-
ขายไข่ไก่-อาหารกลางวัน		ฟอง			ค่าพันธุ์ไก่		ตัว		
ขายไข่ไก่-กิจกรรมสหกรณ์		ฟอง			ค่าอาหารไก่		กก.		
ขายไข่ไก่-เงินเชื่อ		ฟอง			ค่ายา วัคซีน วิตามิน				
ขายไก่-บุคคลอื่น		ตัว			ค่าโรงเรือน			26,250	-
ขายไก่-อาหารกลางวัน		ตัว			ค่าอุปกรณ์เลี้ยง			8,750	-
ขายไก่-กิจกรรมสหกรณ์		กก.			ค่าแรงงาน				
ขายมูลไก่					ค่าพาหนะ				
ถอนเงินฝากธนาคาร			50,000	-	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
รับเงินบริจาค			50,000	-	จ่ายค่าชำระเงินยืม				
รับเงินยืม					ลูกหนี้เงินเชื่อ				
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ									
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร									
รวมรับ			100,000	-	รวมจ่าย			85,000	-
เงินสดคงเหลือยกมา					เงินสดคงเหลือยกไป			15,000	-
รวม			100,000	-	รวม			100,000	-

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
2. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
3. เป็นจำนวนเงิน.....บาท

3. การปิดบัญชีประจำรุ่น

เป็นการปิดบัญชีเพื่อทราบว่า เมื่อเสร็จสิ้นการเลี้ยงไก่ไข่ ในแต่ละรุ่นจะมีผลกำไร หรือขาดทุน และมีทรัพย์สิน หนี้สินและทุนเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ขั้นตอนการปิดบัญชีประจำรุ่น

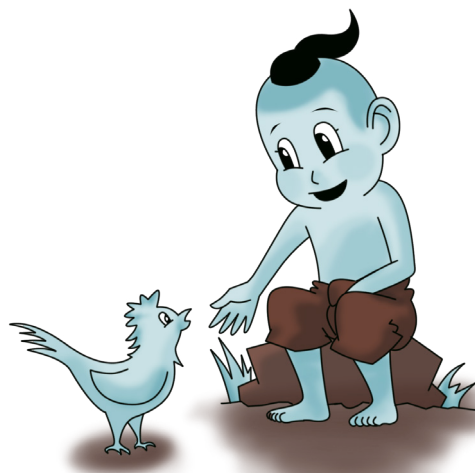
1. จัดทำรายงานรับ – จ่าย ประจำรุ่น
2. จัดทำรายงานกำไรขาดทุน
3. จัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

1. จัดทำรายงานรับ – จ่าย ประจำรุ่น

วิธีการจัดทำ

นำข้อมูลรายการรับ รายการจ่ายจากสมุดบัญชีรับ – จ่าย บรรทัดรวมตั้งแต่เริ่มเลี้ยงยกไป ณ วันปิดรุ่นการเลี้ยงไก่ไข่ ไปกรอกลงในแบบฟอร์มรายงานรับ – จ่าย ประจำรุ่น

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....

รายงานรับ – จ่าย
ประจำรุ่นตั้งแต่เริ่มเลี้ยงวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 ถึงวันปิดรุ่นวันที่ 30 มิถุนายน 2555

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน		รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.				บาท	สต.
ขายไข่ไก่-บุคคลอื่น		ฟอง	-	-	นำเงินฝากธนาคาร			50,020	-
ขายไข่ไก่-อาหารกลางวัน	80		160	-	ค่าพันธุ์ไก่	100	ตัว	11,000	-
ขายไข่ไก่-กิจกรรมสหกรณ์		ฟอง		-	ค่าอาหารไก่	330	กก.	2,970	-
ขายไข่ไก่-เงินเชื่อ		ฟอง		-	ค่ายา วัคซีน วิตามิน				
ขายไก่-บุคคลอื่น		ตัว		-	ค่าโรงเรือน			26,250	-
ขายไก่-อาหารกลางวัน	80	ตัว	1,000	-	ค่าอุปกรณ์เลี้ยง			8,750	-
ขายไก่-กิจกรรมสหกรณ์		กก.			ค่าแรงงาน				
ขายมูลไก่					ค่าพาหนะ				
ถอนเงินฝากธนาคาร			50,000		ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
รับเงินบริจาค					จ่ายค่าชำระเงินยืม				
รับเงินยืม					ลูกหนี้เงินเชื่อ				
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ				-	อื่นๆ				
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร			20						
รวมรับ			101,180		รวมจ่าย			989,990	
เงินสดคงเหลือยกมา			-		เงินสดคงเหลือยกไป			2,190	-
รวม			101,180		รวม			101,180	

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
2. เป็นจำนวนเงิน.....บาท
3. เป็นจำนวนเงิน.....บาท

2. จัดทำรายงานกำไรขาดทุน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

รายงานกำไรขาดทุน

สำหรับรุ่นตั้งแต่วันเริ่มเลี้ยงวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 ถึงวันปิดรุ่นวันที่ 30 มิถุนายน 2555

บาท

รายได้

ขายไข่ไก่ – บุคคลอื่น		-
ขายไข่ไก่ – อาหารกลางวัน		160
ขายไข่ไก่ – กิจกรรมสหกรณ์		-
ขายไข่ไก่ – เงินเชื่อ		-
ขายไข่ไก่ – บุคคลอื่น		-
ขายไข่ไก่ – อาหารกลางวัน		1,000
ขายไข่ไก่ – กิจกรรมสหกรณ์		-
ขายมูลไก่		-
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร		20
.....		-

รวมรายได้

1,180

ค่าใช้จ่าย

ค่าพันธุ์ไก่		-
ค่าอาหารไก่		-
ค่ายาไก่		-
ค่าอาหารเสริม		-
ค่าขนส่ง		-
ค่าน้ำยาฆ่าเชื้อ		-
.....		-

รวมค่าใช้จ่าย

-

กำไร (ขาดทุน) สุทธิ

1,180

3. จัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

แบบคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

ณ วันปิดรุ่น วันที่ 30 มิถุนายน 2555

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือยกมา		เจ้าหนี้เงินยืมยกมา	
<u>บวก</u> รวมรับ		<u>บวก</u> รับเงินยืม	
<u>หัก</u> รวมจ่าย		<u>หัก</u> ชำระเงินยืม	
เงินสดคงเหลือ		เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	
เงินฝากธนาคารคงเหลือยกมา			
<u>บวก</u> นำเงินฝากธนาคาร		รวมหนี้สิน	
<u>หัก</u> ถอนเงินฝากธนาคาร		ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
เงินฝากธนาคารคงเหลือ		ทุนของกลุ่มยกมา	
ลูกหนี้เงินเชื่อยกมา		<u>บวก</u> รับเงินบริจาค	
<u>บวก</u> ลูกหนี้เงินเชื่อ		<u>บวก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	
<u>หัก</u> รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ		ทุนของกลุ่มคงเหลือ	
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ		กำไรสุทธิ	
โรงเรือนและอุปกรณ์		<u>หัก</u> จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ	
.....		<u>หัก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	
.....		กำไรสุทธิ	
.....		รวมทุนของกลุ่ม	
รวมทรัพย์สิน		รวมหนี้สินและทุน	

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ
ณ วันปิดรุ่น วันที่.....

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือ		เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	
เงินฝากธนาคารคงเหลือ			
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ		รวมหนี้สิน	
โรงเรือนและอุปกรณ์		ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
.....		ทุนของกลุ่มคงเหลือ	
.....		กำไรสุทธิ	
		รวมทุนของกลุ่ม	
รวมทรัพย์สิน		รวมหนี้สินและทุน	

ॐ

[illegible]

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....

รายงานรับ – จ่าย
ประจำเดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิ.ย. 55 ถึงวันที่ 31 ก.ค. 55

รายรับ	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)	รายจ่าย	จำนวน	หน่วย	จำนวนเงิน (บาท)
ขายไก่ไข่บุคคลอื่น	70	กก.	2,800	นำเงินฝากธนาคาร			10,020
ขายไก่ไข่อาหารกลางวัน	98	กก.	2,940	ค่าอาหารไก่			
ขายไก่ไข่กิจกรรมสหกรณ์				ค่าวัคซีน			
ขายไก่ไข่เงินเชื่อ				ค่าปูนขาว			200
ถอนเงินฝากธนาคาร			5,000	ลูกหนี้เงินเชื่อ			
รับเงินบริจาค			10,000	ซื้อลูกไก่			
รับเงินยืม				ค่าพาหนะ			
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ				ค่าก่อสร้างโรงเรือน และอุปกรณ์			5,000
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร			20	ซื้อไก่ไข่			1,000
.....				ซื้ออาหารไก่			1,800
รวมรับ			25,760	รวมจ่าย			18,020
เงินสดคงเหลือยกมา			-	เงินสดคงเหลือยกไป			7,740
รวม			25,760	รวม			25,760

หมายเหตุ ได้รับบริจาคปัจจัยการผลิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. ลูกไก่ จำนวน 100 ตัว เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท
2. อาหารไก่ 300 กก. เป็นจำนวนเงิน 2,700 บาท
3. เป็นจำนวนเงิน..... บาท

2. จัดทำรายงานกำไรขาดทุน

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....

รายงานกำไรขาดทุน
สำหรับรุ่นตั้งแต่วันเริ่มเลี้ยงวันที่.....ถึงวันปิดรุ่นวันที่.....

	บาท
รายได้	
ขายไก่ไข่ – บุคคลอื่น	2,800
ขายไก่ไข่ – อาหารกลางวัน	2,940
ขายไก่ไข่– กิจกรรมสหกรณ์	-
ขายไก่ไข่เงินเชื่อ	-
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร	20
.....	-
.....	-
รวมรายได้	5,760
ค่าใช้จ่าย	
ซื้อลูกไก่	-
ค่าอาหารไก่	-
ค่ายาวัคซีน	200
ค่าปูนขาว	-
ค่าพาหนะ	-
ซื้อไก่ไข่	1,000
ซื้ออาหารไก่	1,800
รวมค่าใช้จ่าย	3,000
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	2,760

กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียน.....

คำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ

ณ วันปิดรุ่น วันที่.....

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือยกมา	-	เจ้าหนี้เงินยืมยกมา	
<u>บวก</u> รวมรับ	25,760	<u>บวก</u> รับเงินยืม	_____ -
<u>หัก</u> รวมจ่าย	<u>18,020</u>	<u>หัก</u> ชำระเงินยืม	_____ -
เงินสดคงเหลือ	7,740	เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	-
เงินฝากธนาคารคงเหลือยกมา	-		_____ -
<u>บวก</u> นำเงินฝากธนาคาร	10,020	รวมหนี้สิน	_____ -
<u>หัก</u> ถอนเงินฝากธนาคาร	_____	ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
เงินฝากธนาคารคงเหลือ	10,020	ทุนของกลุ่มยกมา	-
ลูกหนี้เงินเชื่อยกมา	-	<u>บวก</u> รับเงินบริจาค	10,000
<u>บวก</u> ลูกหนี้เงินเชื่อ	_____ -	<u>หัก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	_____ -
<u>หัก</u> รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ	_____ -	ทุนของกลุ่มคงเหลือ	10,000
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ	-	กำไรสุทธิ	2,760
โรงเรียนและอุปกรณ์	5,000	<u>หัก</u> จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ	_____ -
.....	-	<u>หัก</u> จัดสรรให้ทุนของกลุ่ม	_____ -
.....		กำไรสุทธิ	2,760
	_____	รวมทุนของกลุ่ม	<u>12,760</u>
รวมทรัพย์สิน	<u>12,760</u>	รวมหนี้สินและทุน	<u>12,760</u>

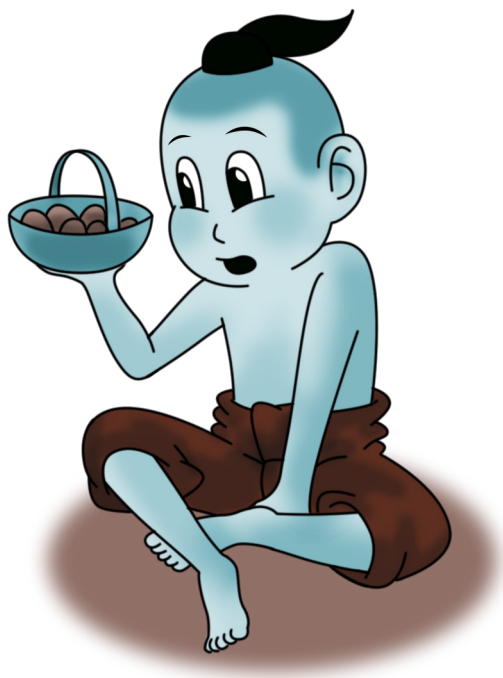
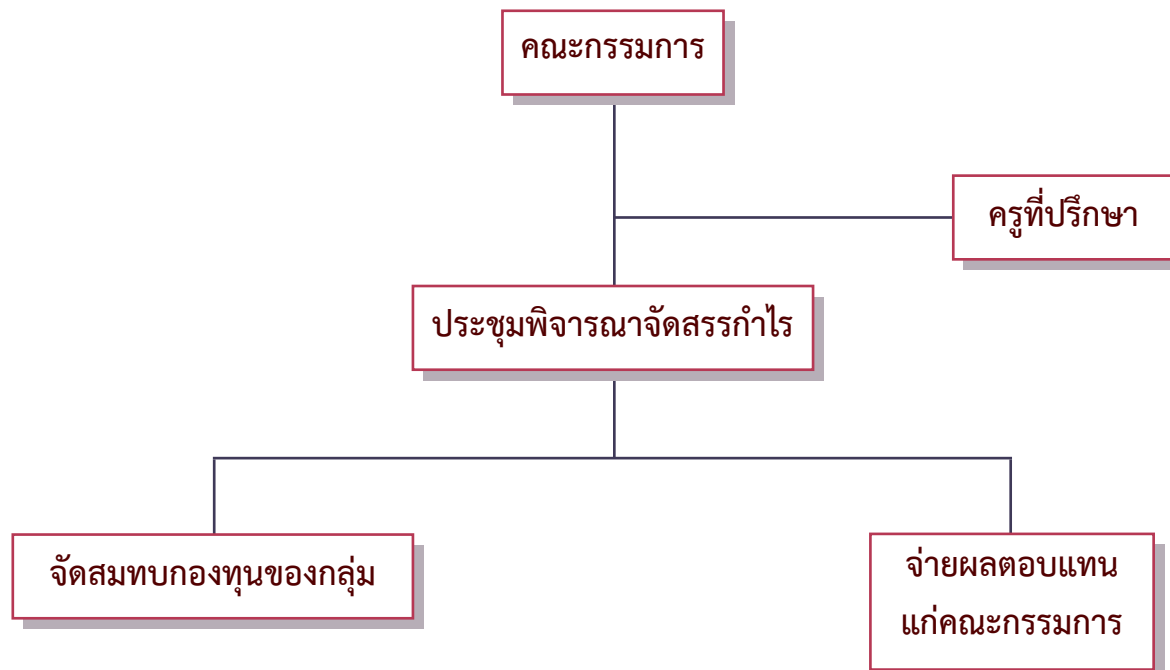
กลุ่มกิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่
โรงเรียน.....
รายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ
ณ วันปิดรุ่น วันที่ 30 กรกฎาคม 2555

ทรัพย์สิน	บาท	หนี้สินและทุน	บาท
ประกอบด้วย		หนี้สิน ประกอบด้วย	
เงินสดคงเหลือ	7,750	เจ้าหนี้เงินยืมคงเหลือ	-
เงินฝากธนาคารคงเหลือ	20		-
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ	-	รวมหนี้สิน	
โรงเรียนและอุปกรณ์	5,000	ทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย	
.....	-	ทุนของกลุ่มคงเหลือ	10,000
.....	-	กำไรสุทธิ	2,760
		รวมทุนของกลุ่ม	12,760
รวมทรัพย์สิน	12,760	รวมหนี้สินและทุน	12,760

แนวทางการจัดสรรกำไรของกลุ่ม

บรรณานุกรม

- โครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. สำนักงาน, สำนักพระราชวัง. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ 3 พ.ศ. 2545 – 2549, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทคอมม่า ดีไซน์แอนด์พริ้นท์ จำกัด, 2547
- โครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. สำนักงาน, สำนักพระราชวัง. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ 2 พ.ศ. 2540 – 2544, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทปิยะทรัพย์ การพิมพ์ จำกัด, 2541
- โครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. สำนักงาน, สำนักพระราชวัง. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ 3 พ.ศ. 2535 – 2539, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537
- 40 ปี โรงเรียน ตชด. ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี, กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2539
- ภาพปกได้รับการอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
- ส่งเสริมสหกรณ์. กรม, สะอาด แก้วเกตุ. เอกสารประกอบการบรรยาย
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 12 พ.ศ. 2531

